

Upravništvo „Jutro“ Knafljeva 3
— Telefon št. 3123, 3124, 3125, 3126
3128, 3129
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Belem-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3493
Podružnica Maribor, Grajski trg 1
— Telefon št. 3455
Podružnica Celje, Kocanova ulica 1
— Telefon št. 190
Podružnica Jesenice, Pri kolodvoru
št. 100
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 43
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo
Ljubljana, Knafljeva ul. 3. Telefon
št. 3123, 3124, 3125 in 3126
Ponedeljska izdaja „Jutro“ izdaja
vseh ponedeljskih študij — Na-
mna se naroči po ceni 2 D^{nr} in
prejemana Din 5.—, po raznašal-
cih dostavljena Din 6.— mesečno.
Maribor, Grajski trg št. 1. Telefon
št. 3455
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65
Rokopis se ne vračaja — Oglaš-
tarifa

Bolgarija na usodni preokretnici

Na številnih zborovanjih so včeraj člani bolgarske vlade pojasnjevali notranje ter zunanje politične probleme Bolgarije — Velik govor predsednika vlade Filova v Ruščuku — Bolgarija ni ne nacistična, ne komunistična, ne fašistična, ne legionarska, marveč samo bolgarska — V sedanjih usodnih časih ji je potrebna predvsem sloga in hladnokrvnost

Sofija, 12. jan. p. V Bolgariji je bila danes vrsta velikih zborovanj, ki jih je organizirala vlada, da bi spričo vznemirljivih vesti zadnjih dni pojasnila narodu notranji in zunanji politični položaj ter splošne smernice politike vlade. Na teh zborovanjih so govorili člani vlade z izjemo zunanjega ministra Popova, ki je oslal v Sofiji ter člani vladnega kluba narodnih poslancev. Vsi govorniki so dobili od vlade podrobne smernice, kako naj raztolmačijo zborovalcem aktualne politične probleme. Posebno zanimanje je vladalo v političnih in diplomatskih krogih za govor predsednika vlade Filova, ki se je nedavno mudil v Nemčiji in o katerem se kljub urnim demantim uporno širijo vesti, da se je pri tej priliki sestel z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Predsednik vlade Filov je govoril na velikem zborovanju v Ruščuku.

Govor Filova

Takoj v uvodu svojega govora je Filov pojasnil, da je pomen današnjih zborovanj predvsem ta, da izve bolgarski narod za notranji in zunanji politični položaj Bolgarije ter da se pripravi na važne politične in diplomatske dogodke, pred katerimi se nahaja ne samo Bolgarija, marveč vsa južnovzhodna Evropa. Trenutki, ki jih preživljamo, je dejal Filov, so usodni ne samo za Bolgarijo, nego za vse narode na svetu, ker živimo v največji svetovni katastrofi, kar jih pozna zgodovina človeštva. Mi smo priče gigantnih borbe, ki se vse bolj širi in ki grozi zlasti ne nedavni deklaratiji ameriških Zedinjenih držav Roosevelta zajeti ves svet ter se urediti v takšno svetovno vojno, kakršne človeštvo še ne pozna. Bistvo tega gigantnega spopada ni v tem, da se vodi boj za nadoblast, za življenjski prostor ali za kakšno važno gospodarsko ozemlje, marveč je to

Izrazito ideološka vojna

Iz skušenj preteklosti vemo, da so take vojne najdaljše in najtežje. Zaradi tega moramo dobro premisliti, kakšne posledice lahko rodi ta vojna. Ne gre več za to, kdo bo zmagal, marveč se postavlja vprašanje, kakšen bo končni rezultat te vojne, ki se vodi danes že po vsem svetu. Ta vojna ima za cilj, da ustvari nov red na svetu. Mi v Bolgariji še ne občutimo te vojne na lastni koži in še nismo izpostavljeni nobenemu riziku. Toda tudi Bolgarija je v Evropi in je član evropske družine narodov in zato bodo tudi njo globoko zalele vse posledice te vojne. Zaradi tega je kljub vsem našim željam, da bi Bolgarija tudi še nadalje ostala izven tega spopada, naša sveta dolžnost, da ostanemo budno na straži, da vemo, kako bomo postopali v odločilnem trenutku. Predvsem pa je naša prva in največja dolžnost, da ohranimo mir in hladnokrvnost. Danes se razvijajo stvari s tako brzino, da mnogi niti niso v stanju, da bi to brzino pojmovali. Zaradi tega naglašam, da se moramo v prvi vrsti zavdati, da smo Bolgariji in da smo pripravljene doprinesti za Bolgarijo največje žrtve za obrambo bolgarskih interesov in da Bolgarija nikdar ne bo

služila tujim interesom

Ne smemo se udajati nikakoli sentimentalnosti in nikakim iluzijam, kajti stvarnost je danedaj izredno surova. Z gotovo strani se poskuša vplivati na bolgarsko zunanjo politiko. Tuja propaganda, ki je zavzela že zelo širok obseg, si prizadeva, da bi tudi v naši državi izkoreninila zmedo. Vsakdo, ki verjame teli propagandi in postane njena žrtev, vrši veleizdajo. Najodločneje vam zagotavljam, je poudaril Filov, da bolgarska vlada ne bo nikdar podlegla takim anonimnim pozivom. Zunanja politika se v nobeni državi ne vodi po kavarnah in na ulicah in bodite prepričani, da se tudi bolgarska zunanja politika nikdar ne bo vodila za kavarniškim omizjem ali po diktatu ulice.

Za nas je danes najvažnejše, da smo v vsakem pogledu budno na straži. V tem pogledu naslavljam apel na vse bolgarski narod, na vse prave rodoljube, da zlasti v pogledu zunanje politike enodušno sledite kraju in vlad. Kakor vam je znano, stremi zunanja politika Bolgarije za tem, da se očuvamo obojestranskega spopada in da ostanemo tudi še nadalje izven sedanjih vojn. Bolgarija je storila vse, da očuva pred vojnimi grozotami ne samo sebe, marveč vse Balkan.

Toda te politike ni vedno lahko izvajati. Ona je naletela na gotove težave in na gotove razlike. Vlada je obvladala vse ovire, ki so se pojavile in uspelo ji je, da doseže dobre rezultate za državo. Toda usodni preokreti v sedanjih vojni in mir niso odvisni samo od bolgarskega naroda, ki je v primeri z drugimi majhen in preglaboten, da bi odločil v usodnih trenutkih. Zaradi tega mora biti vsem jasno, da mi lahko le sodelujemo, da pa nismo v stanju, da bi sami in po svoje reševali vsa ona velika vprašanja, ki se pojavljajo pred nami.

Pripravljeni moramo biti na vse možnosti

predvsem na moramo biti pripravljene tudi nadalje ščititi naše interese ter svobodo in nedotakljivost naše države. Narod ki ni v stanju, da se bori za svoje interese v vseh okoliščinah, tak narod je že vnaprejši zaslužen ne glede na to, ali te težave samo formalna ali dejanska. Zunanja politika vlade je zasnovana na dobrem očitovanju državnih in narodnih interesov in je usmerjena na ohranitev mira. Nikdar ne smemo ozabiti, da smo bili vedno za to, da se popravi krivice nevladnega diktata. Tudi če dosedaj smo vedno naglašali, da smo le za mirno revizijo nevladnega mirovnega dogodka.

V svojih nadaljnjih izjavah je Filov orisal dosedanje uspehe tak bolgarske politike in poudarjal velik pomen solunskih sporazumov sklenjenega leta 1918, ki je Bolgariji omogočil zornost obzorje. Kljub temu pa je Bolgarija na mirnem način dosegla rešitev vprašanja južne Dobruže. Obojestransko prizadevanje Bolgarije in Rumunije so bila kronana s pozitivnim uspehom. Zato ura da se bo na taki osnovi posrečilo najti rešitev tudi vseh ostalih spornih vprašanj. Ne bom se

bavil z našimi odnosi do sosednjih držav in do velesil. O tem je že dovolj jasno govoril minister Popov v Sobranju. Od takrat niso nastopile nobene spremembe in to, kar je Popov dejal v odgovoru na predstolno besedo velja v polni meri tudi danes.

Bolgarija odklanja tuje ideologije

Filov je nato prešel na notranje politične probleme ter se dotaknil tudi raznih zunanjih vplivov na notranje politično in Bolgariji. Pri nas je dejal, da se že dolgo delali poskusi, da bi se v katikoli obliki uredile pri nas stvari, tako kakor so urejene v drugih državah. Toda ti poskusi niso imeli uspeha. Pri pravi sem, da bolgarski narod nikomur ne bo dopustil, da bi napravil v Bolgariji nacistično, komunistično, fašistično ali legionarsko državo, ker vse te oblike režimov in vladavin ne odgovarjajo našemu življenju. Bolgarski narod ni niti Rusija, niti Nemčija, niti Italija. Morja je boljševizem zelo dober za Rusijo, morda narodni socializem dobro odgovarja letosnemu Nemčiji in fašizem interesom Italije. Toda to so stvari, ki se ne da enostavno presaditi na bolgarska tla. Zaradi tega se ne smemo

udajati nikakim idejam in sugestijam. Vsi veste, da je Bolgarija država malih posestnikov in malih kmečkih gospodarstev. Zato potrebuje svoj red in svoj lasten način življenja.

V svojih nadaljnjih izjavah je Filov obširno razpravljal o gospodarskih finančnih, socialnih in kulturnih vprašanjih ter se nato dotaknil položaja bolgarske vojske, ki se je po solunskem sporazumu na novo organizirala. Bolgarska vojska je danes boljše oborožena in boljše pripravljena kakor je bila v balkanski in svetovni vojni. Toda ona nima nikakih napadnih namenov, marveč služi zgolj obrambi miru in interesov bolgarskega naroda. Svoj govor je Filov zaključil z besedami:

Naš kulturni in gospodarski napredek je v največji meri odvisen od naše lastne sposobnosti. Od nas sebi je odvisno, ali se bomo dvignili na še višje kulturno in gospodarsko stopnjo in si tako zagotovili boljšo bodočnost. V ta namen apelira vlada na bolgarski narod, da ostane skladen in zedinjen ter da sodeluje z vlado. Strmimo se okrog svojega kralja, okrog prestola, ker bomo le tako mogli v sedanjih usodnih dneh uspešno delati za naš predek. Naša mir je samo v naši sili. Zato se strimo v narodno fronto, vedno pri-

pravljeni, da doprinesemo vse žrtve za domovino in blagostanje naroda!

★

Rumunski poslanik odpotoval na poročanje

Bukarešta, 12. jan. AA. (DNB) Rumunski poslanik v Sofiji Filoti je prišel v Bukarešto in bo svoji vladi poročal.

Generalštabni razgovori v Ankari

Ankara, 12. jan. AA. (Reuter) Danes so prišli v Ankaro predstavniki britanskega poveljstva na Srednjem vzhodu general Cornwall in vicemarsal Embarst. So delovali bosta pri razgovorih, ki se po podpisu angleško-turškega sporazuma od časa do časa obnavljajo s turškimi generalštabom. Tem razgovorom bo prisostvoval poseben odposlanec vrhovnega poveljstva angleškega sredozemskega brodograditelja Kally. Ta konferenca nima nobenega posebnega pomena razen v toliko, ker je to prva konferenca med angleškimi in turškimi vojaškimi predstavniki, odkar je bila Francija izločena iz borbe.

Živahniješe borbe na grško-albanskem bojišču

Grki izkoriščajo dosežene uspehe in prodirajo dalje v smeri na Berat in Valono

Atene, 12. jan. br. (At. ag.) Vrhovno poveljstvo grške vojske je objavilo v pretekli noči v svojem rednem službenem komunikatu:

Na fronti pri Kilsuri so se včeraj nadaljevale čistiševalne akcije. Uletih je bilo okrog 100 italijanskih vojakov in zplenjeno zelo mnogo vojnih potrebščin, med njimi 10 topov kalibra 81 mm in večje število strojnega.

Državno tajništvo za javno varnost pa je ugotovilo v svojem običajnem komunikatu, da je v notranjosti Grčije včeraj vladal mir.

Italijansko poročilo

Rim, 12. jan. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske beleži v svojem današnjem 219. službenem vojnem poročilu o dogodkih na albansko-grški fronti:

V Albaniji sovražni napadi na fronti 11. armije, S. provinca smo prizadejali sovražniku občutne izgube.

Prodiranje proti Beratu in Valoni

Atene, 12. jan. br. (At. ag.) Vest, ki jih imajo tukajšnji vojaški krogi, kažejo, da Grki naglo izkoriščajo veliki uspeh, ki so ga dosegli pred tremi dnevi pri Kilsuri. Grkom se je tedaj odprla cesta proti Beratu in dejansko so pričele grške čete takoj z vso naglico prodirati za umikajočimi se italijanskimi četami, ki so se te dni že ponovno, a zaman poskušale ustaviti in zadržati grške oddelke na novih postojankah severno kilsurskega prelaza. Grkom je uspelo včeraj popoldne zavzeti že pomembno vas Trepoli, ki leži ob cesti iz Kilsure proti Beratu, 27 km severno od Kilsure in 24 km južnovzhodno od Berata. V veliko pomoč so bila Grkom pri zasledovanju italijanskih čet na tem sektorju fronte tuji angleški letala, ki so poslednja dva dni neprestano z bombami in strojnimi napadali umikajočo se italijansko vojsko, tako da se nikjer ni mogla ustaviti. Napadala pa so tudi italijanska ojačenja, ki so prihajala s severa z nalogo, da zaustavijo Grke. Ta ojačenja so s pomočjo tankov nekajkrat prešla v protinapade, ki so se pa vsi po vrsti izjalovili sprito angleških in grških lovcev, ki italijanskim silam niso dopustili, da bi se uspešno poglone proti napredujočim grškim četam in povzročile zmešnino med njimi.

Tudi na južnem obalnem sektorju se borbe hitreje razvijajo v korist grških sil. Ponoči so prišle v Atene vesti, da se je Grkom po hudih bojih na nč posrečilo predreti italijanske obrambne črte in doseči mestce Ducati, 20 km severozapadno od Himare, o čemer zavije cesta v oddaljenosti nekaj kilometrov od obale na sever naravnost proti Valoni. Teren postaja takoj za Ducatiem za napadalne vojne operacije precej ugodnejši. Iz tega pa zaenkrat še ni mogoče sklepati, da se bo grško prodiranje na tem sektorju proti Valoni okajšalo, ker še ni mogoče dokončno napovedati, kakšno bo italijanski odpor na manjši razsegi terenu. Znano je, da so Grki dosegli do sedaj največje uspehe baš v skoz in skoz goratih krajih.

Na severovzhodnem predelu fronte je bilo vreme včeraj spet dokaj neugodno. Vendar so grške čete tudi tam dosegle nekaj lokalnih uspehov. Zavzele so nekaj pomembnih postojank v območju gornje

skumbe in neko manjšo vas ob gornjem Devoiju blizu Moskopolja.

Odbit napad pri Ducatiu

Atene, 12. jan. br. (Reuter) Včeraj popoldne so Italijani na obalnem sektorju fronte izvedli velik napad s tanki proti grškim postojankam v Ducatiu. Napad je bil odbit. Grki so, kakor kažejo vesti tukajšnjih vojaških krogov, Italijanom prizadejali ob tej priliki izredno velike izgube. Več tankov je bilo uničenih. Čete, ki so sledile tankom na tovornih avtomobilih, so bile decimirane in razpršene.

Prvi nemški bombniki na albanskem bojišču

Atene, 12. jan. br. (CBS) Danes se je tu izvedelo, da so te dni prišla na letališče pri Elbasanu prva nemška letala, ki pripadajo nemškemu letalskemu zboru, ki je bil pred kratkim poslan v Italijo. V glavnem so v Albanijo prišli nemški bombniki.

Potres v Turčiji

Carigrad, 11. januarja. AA. (DNB) V pokrajini Smirne je bilo opoziti 9. januarja potres, ki je trajal 10 sekund in ki je med prebivalstvom povzročil veliko zmedo. Nekaj poslopij se je porušilo in 25 ljudi je bilo lažje ranjenih.

Spomenica rumunskih politikov Antonescu

Budimpešta, 12. jan. p. Kakor poročajo budimpeštanski listi je skupina rumunskih politikov z bivšim ministrom predsednikom Maniom na čelu predložila generalu Antonescu obširno spomenico, v kateri opozarja na izredno prekanen položaj, v katerem se je znašla Rumunija. V spomenici obširno govore o velikih napakah, ki jih je zakrivil legionarski pokret in s tem državo le oslabil. Rumunija je postala iz nekdaj bogate najbolj siromašna država. Podpisniki pozivajo generala Antonesca, da zastavi vse sile, da se nesmiselnemu početju gotovih legionarskih krogov napravi konec in da pride država zopet do primarne avtoritete ter da se okrepi na gospodarskem in političnem področju.

Dr. Maček odpotoval v Beograd

Zagreb, 12. jan. o. Zvečer je odpotoval v Beograd podpredsednik vlade dr. Vladko Maček v zvezi z bližnjo rekonstrukcijo vlade.

Pred ratifikacijo pogodbe o prijateljstvu z Madžarsko

Budimpešta, 12. jan. p. Kakor se doznava na merodajnem mestu bo na bližnjem izrednem zasedanju madžarskega parlamenta predložena v ratifikacijo tuga jugoslovnsko-madžarska pogodba o večnem prijateljstvu. V madžarskih političnih krogih z zavedanjem ugojavljajo, da so se odnosi med Madžarsko in Jugoslavijo po sklenitvi te pogodbe že znatno pobližili in da le baš ta okolnost mnoge d'prinesla k stabilizaciji položaja na Balkanu.

Zopet hud napad na London

V noči od sobote na nedeljo so Nemci znova hudo bombardirali angleško prestolnico, vendar pa škoda tokrat ni tako velika

Berlin, 11. jan. br. (DNB) V pretekli noči je nemško letalstvo spet nadaljevalo svojo ofenzivo proti Veliki Britaniji. Napadeni so bili kraji v južnovzhodni in srednji Angliji, najhuje pa angleška prestolnica, nad katero se je v napadalnih akcijah zvrstilo v zaporednih valovih več velikih skupin nemških bojnih letal. V Londonu je bilo zadetih večje število vseh vrst in vojne gospodarskih poslopij. Nastali so veliki požari, ki jih je bilo opaziti še daleč nad Kanalom.

Ob ustju reke Hunter so namaka letala včeraj popoldne napadla sovražni konvoj. Neka sovražna 3000 tonska trgovska ladja je bila zadeta in potopljena. Dve bojni letali pa sta napadli letališče pri Ramsgateu in hudo poškodovali poveljniško poslopje ter več bangerjev. Eden izmed njih je bil popolnoma porušen.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 12. jan. br. (DNB) Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Letalstvo je izvršilo včeraj oborožene izvidniške akcije ter je nadaljevalo s polaganjem min v angleških lukah. Pri napadu na neko letališče v južnovzhodni Angliji je bilo doseženih več zadetkov. Ena sovražna trgovska ladja z 8000 tonami je bila zadeta z bombami na morju severno od Irske. Neka druga ladja s 3000 tonami je bila potopljena na angleški vzhodni obali.

Pri ponovnem letalskem napadu na oddelek angleškega brodograditelja v Sredozemskem morju je bila zadeta z bombami ena križarka in več drugih vojnih ladij.

V pretekli noči so močnejši letalski oddelki zopet napadli vojno važne cilje v Londonu. Stevilni požari so potrjevali uspeh.

Sovražna letala so davi v zgodnjih jutranjih urah vrgla v severni Nemčiji več eksplozivnih in zažigalnih bomb, pri čemer

je bila neka stanovanjska hiša močno poškodovana. Tri osebe so bile ubite, tri pa hudo ranjene.

London, 12. jan. br. (Reuter) V pretekli noči so skupine nemških bombnikov izvršile enega do sedaj največjih napadov na London. Očitno so hoteli ponoviti velikopotezni napad na londonski City, ki so ga izvedli baš pred 14 dnevi. Poslužili so se spet iste napadalne taktike, ki so se ji pa Angličje že prilagodili, tako da se je napad v glavnem izjalovil. Velike skupine nemških bombnikov so že o mraku navalele na London in vrgle na mesto ogromno število zažigalnih bomb. Njihov namen je bil povzročiti serijo požarov, v katerih bi potem nadaljnji bombniki lahko odvrli svoje eksplozivne bombe vsaj približno na zaželeno cilje. Angličje so po napadu pred 14 dnevi organizirali nove velike oddelke gasilcev, ki so preteklo noč takoj intervenirali v malih četah, opremljenih z vsem potrebnim, čim je kje eksplozivna kaka zažigala bomba. Tako je bilo mogoče, da so veliko večino nastalih požarov pogasili že v ka. Nemški bombniki, ki so sledili prvem eskadram napadalcev z zažigalnimi bombami, so morali svojo tovaro eksploziv sprito tega odvračati na slepo srečo.

Komunike letalskega in notranjega ministristva, ki je bil davi izdan o teh nemških letalskih napadih, pravi, da so bili zelo intenzivni. Prišli so se že kmalu po 19. in trajali dobre tri ure. Poslednje skupine nemških bombnikov so odvrle na mesto serije eksplozivnih bomb, ki so počkale vrsto stanovanjskih hiš in poslovnih lokalov ter zahtevali neko število človeških žrtev, ki pa niso bile v nikakom pravem razmerju z obsegom napadov.

Po čr. so Nemci bombardirali tudi nekaj krajev v južnovzhodni in srednji Angliji, kjer pa so imeli napadi v primerjavi z onimi na London znatno bolj omejen obseg.

Vojna med Siamom in Indokino

Bangkok, 12. januarja. AA. (Reuter) Vrhovno poveljstvo poroča: Siamske sile prodirajo v Cambodjo. Topniški dvoboj, ki je začel včeraj vzdolž meje Makonga, se danes nadaljuje. Siamski bombniki so leteli nad mestom Siemrab kot v povračilo, ker so francoska letala skušala bombardirati središče samsko mesto. Tri francoska lovška letala so bila sestreljena. Mnogo drugih letal je bilo uničenih ali poškodovanih na tleh. Poleg tega so siamska letala napadla številna druga mesta. V soboto je bilo mnogim mesom v notranjosti naravneno, da morajo biti popolnoma zatemnjena.

Pogodba o ameriških oporiščih

Washington, 11. jan. AA. (DNB) Washingtonska vlada poroča, da bo 17. januarja j Clipperjem odpotovala v London delegacija treh članov, med katerimi bosta dva vojaška predstavnika in en predstavnik pravosodnega ministristva. Ta delegacija bo odpotovala zaradi dokončnega besedila sporazuma, s katerim daje Anglija Zedinjenim državam oporišča na zapadni polobli. V tem poročilu v Washing-

tonu se pravi, da je bil dosežen sporazum med Zedinjenimi državami in Anglijo o velikosti vojaških oporišč in da Anglija ne bo zahtevala od Zedinjenih držav niti najemnine, niti davka, niti carine. Zedinjene države pa morajo plačati odškodnino privatnim lastnikom, ki bodo prizadeti zaradi zgraditve teh oporišč.

Oporišča na meji Aljaske

Ottawa, 12. januarja. AA. (Reuter) Izvedelo se je, da bo kanadska vlada kmalu objavila načrt o izgraditvi cele vrste letalskih oporišč na meji med Zedinjenimi državami in Aljasko. Ta oporišča bi izgradila Kanada, toda rabila bi jih tudi letalska ameriška vojaška letala, ki lete med Zedinjenimi državami in Aljasko.

Japonci zasedli otok Haitan

Tokio, 12. jan. AA. (DNB) Poročajo, da se je vojska pod vodstvom generala Čang-kuja in Vangčingveja izkrcala 9. januarja, kakor javlja agencija Čimej na otoku Haitan, ki je okoli 100 milj južno od Amoj. Čete so zasedle otoksko prestolnico, v kateri živi 160.000 ljudi. Mesto je znano zaradi pridobivanja soli.

Čudovito je kraljestvo živali v gorah

Samo človek naj bi v resnici ostal človek, kadar se sreča z njimi

Na straži

Čim težji postajajo časi, tem bolj si želimo oddiha v krajih, kjer človek malo ali nič ne počiva v red narave. Taki kraji so predvsem naše krasne planine. Planine so za ljubitelja prirode sintonija največje lepote in izraz najmočnejše zemeljske pirode. Ko pa je človek začel delati red tudi v gorah, je v njih uničil marsikatero rastlino in iztrebil mnogo zanimivih živali. Dasi v boju za obstanek, so vendar obstajale druge poleg druge v naših gorah v naravni harmoniji poleg zdaj že živih živali tudi druge, davno iztrebljene ali izredno redke, od medveda preko svizca, kozoroga in orla tla do prelepega metulja apolona. Nekdaj puščica, pozneje puška, v nize organiziranem živalstvu pa metulji in kozarčki s člankaljem, sama kulturna orodja človeka, so v planinski svet zanesla smrt in razdejanje. V najnovejšem času pa se množe glasovi, da se v vseh močeh kričeti barvah našim smučarjem pade za divjimi kozami in srnami, ki v udarajočem se snegu ne more zadosti

hitro pobegniti v varno zavetje pred najhujšo zverjo — človekom.

Tudi siva stena je bogata življenja

Toda človek, ki še čuti človeško, hodi v planine po oddih, po telesno in duhovno zdravje! Zato naj ne gleda samo visokih gora, naj se ne veseli samo jasne neba, jutranje in večerne zarje, krasnih smučšč, ampak tudi življenja, ki se poraja okoli njega. Ravno naše gore so še vse v območju življenja. Ni ga vrha, do kamor ne bi seglo živalstvo, ni je stene, kamor ne bi našlo nežno življenje pota! Ko smo sredi najkrajšega dela severne triglavske stene mukoma dvigali svoja telesa v vrtočave višave, je do prenežnih cvetov mimo nas lahko prifrtila krasen metulj admiral. In tam niže doli pri prvem polkusu in na planjavih steni smo našli lahko nose divje koze! Opazovanje življenja v planinah lahko neizmerno obogati naše izlete

in nas osreči. Spet pa je prva zapoved za vsakogar, ki hoče biti deležen te velike sreče in zabave v gorah, da se amatra le kot skromnega in tihega gosta v gorskem templju. V megli nikar ne strmi obupano v tla, vda'ajoč se ravno tako obupnim mislim. Življenje v planinah gre tudi tedaj svojo pot, le gledati je treba, da se ti bo na vsak korak odkrila nova zanimivost. Vsi planinskega črneza močrada boš ugledal na mokri travi. Ali ni zanimivo, da se on ravno takrat najrajšje počuti, ko si ti želiš suhe kože? Življenje je prezanljivo in čudovito, v vsakem bitju drugačno in dobro je, če se včasih zamisliš v življenje drugih bitij. Planinska pa so še posebej zanimiva, ker so gotovo odornejša, za trdo življenje odlično usposobljena, pa vendarle tako nežna. Zato posveti malo več svoje pozornosti tudi svetu planinskih žuželk, ki so številnejše, kakor se zdi očesu planinca, ki strmi samo v navidezno mrtvo gmo to skalnih skladov. Povsod mrazli zanimivih hroščev povsod se zibljejo na cvetih razni metulji in razni modrini, cekinčki in konvriari se unajo kljub svojemu prenežnemu ustroju neverjetno visoko do redkih cvetov na samotnih skalnih polcih sredi divjih sten. Ravno ti metulji, to prenežno življenje, so najučinkovitejši kontrast, če jih čutečega srca srečaš v višavah, kjer samega sebe že šteješ junaka, ko si se upal zapustiti topli dom.

Svet plazilcev in ptic

Tu in tam pozlel v skalne razpoke in začudil se boš, da boš našel tam celo navidezno mehkužnega mehkužca — polža, ki pa se je po svoje preuredil in priredil življenje primerno žarkemu planinskemu soncu in smrtonosnemu dolgotrajnemu gorskemu mrazu. V kamenitem prisojem svetu boš lahko opazil marsikatero zanimivega plazila, ki jim je posebno mešan premožnost nepravilčen. Nikar ne mahni po vsaki kači! V svoji samotni živi trdo in zanimivo življenje, ki ga je vredno opazovati, saj je življenje modrasa v visokih legah gora čudovito, ko mora zaradi dolgotrajne zime malone pol leta otropel v hudem mrazu prebiti pod skalno in šele topli pozni pomladanski žarki spet zbude čudovito iskrivo življenje k polni zavesti. Zato je tudi to življenje vredno več kakor brezmislne uboja.

Krasen pa je svet planinskih ptic. Tu je treba le malo več pozornosti in opazovanja in tudi pozimi boš deležen užitka, če boš pazil na snežne bele kotrone. Pomlad ti nudi svoja čuda. Če si jih in previden, boš lahko zalezel našo najlepšo ptičjo sredogorja, divjea petelina. Nisem lovec, a za čuda nehoti sem jih videl več kakor marsikdo, ki ga je puška v roki hotel ubiti. In lažjo vest imaš, če je zbežal pred teboj in tvojo nerodnostjo kakor pa da je krasno, čudovito življenje zamrlo po tvoji krivdi, ko si ga uničil s pestjo svetlenih zrn.

Skalni jerebi in orli

Ko pomlad prodira v deželo, sledi planinskim rekam. Z dalnogradom v roki boš deležen lepih prizorov, ko se vračajo ptičji pevci nazaj. Umikajočemu se snegu slede in se vselej novega življenja. Višja pobočja pa so posebno lena, ko se je snež umaknil in ko razni planinski ptiči izvale svoje mladice. Nepopisno mikavno je sediti iz skrivališča mladimcem skalnega jereba in sorodnikov, ko kakor žive kroglice hite preko skal in grap in izvirajo, da se znova prikazujejo izpod ruševja in iz travnatih šonov. Če slediš poletom planinskih roparjev, pa boš videl marsikateri zanimivi boj med njimi in drugimi ptiči. Nepopisno zanimiv je bil boj, ki sem ga s Slemen leta jeseni opazoval med neko planinsko kavko in kraljicem. S'jo je za življenje in smrt in ubogi ptič je neizmerno spretno izrabljati stene, grebene in stolpe za kritje ter končno utrudil kraljicev nepopisno roparja. Pa tudi kralji planin ti, če boš pazil, ne bo ostal nepoznan, kajti večkrat se na svojih dolgih nohtih preopliava preko naših gora in izvinja v težko dostopnih pečin, kjer goji svoj kraljevski naraščaj. Od blizu sem ga imel priliko videti samo nekake mrčene dne na praznik vseh svetih na zapuščenih pobočjih Stola. Bil je par in bil je res kraljevsko len, kar da je somn nani nepozaben. Pa tudi štrli nosni prebivalec naših gora prideš lahko blizu, če se potrudiš.

Divje koze od blizu

Ker pa je še vedno mnogo ljudi, ki so bili v gorah, pa krone naših divjih živali, divje koze, niso še videli od blizu, naj končam z njo. Te divjačine je v naših

Srne v snegu

gorah izredno mnogo, ker jo posebno skrbno goje za lovce — pa tudi nehoti za mene in tebe. Kadar grem na izlet, grem vedno tudi s posebno željo, da ji pridem blizu. Tiho že v dolini, previdno in neropotajoč, če mogoče proti vetru, prideš v jeseni lahko v bližino celih tropov po šestdeset in več divjih koz, sicer pa zalezeš lahko krasne posameznike, ki se njihove lepote posebno z dalnogradom v roki do sita naužiješ. Divne skupine lahko zalotiš in rad bi, da bi mnogo več planincev imelo nanje tako krasne spomine kakor jaz, ko sem jih nešteto gledal na mirni paši, na strmih skalah, na

urnem begu pred neumno vriskajočimi turisti, previdno prečkajoče nevarne snežne, ko nam je trona pokazala celo novo pot, še previdneje stopajoče čez nevarno strme, sveže zasnežene visoke višine, v blaznem begu se umikajoče grmečim plazovom — pa manj, kadar sem jih sirs in ponesrečene našel v divjih žlebovih, ko so se tajali zimski plazovi.

Iz opazovanja planinskih živali na naj bi zrasla večja ljubezen do teh zanimivih bitij naših gora, a iz ljubezni uspešna zaščita, ki jim je preveč preganjanjem nujno potrebna.

Planinski orol

Nogometni sodnik

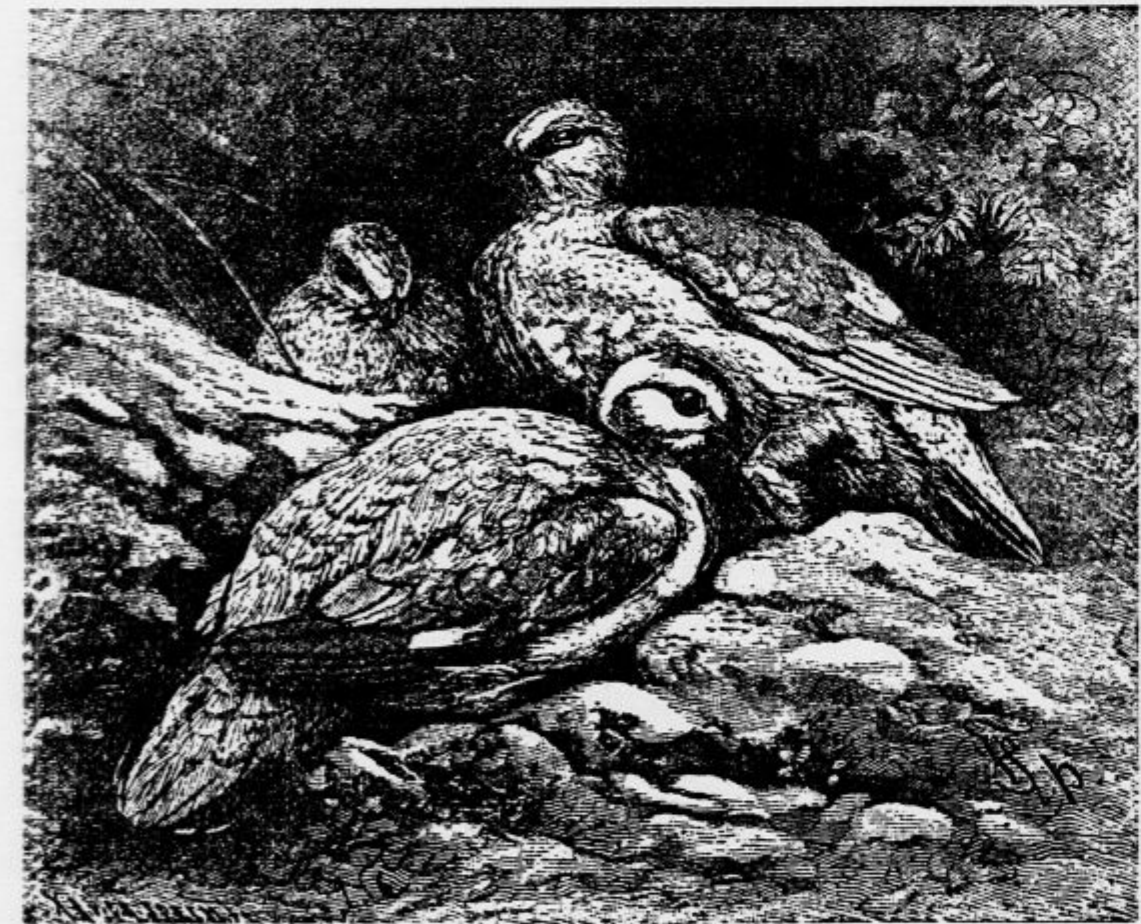
Belgijski nogometni sodnik Langenus, ki spada med najboljše take sodnike na svetu, je zaupal časnikarjem ob neki priliki naslednjo zanimivo zgodbo iz svoje kariere na zelenem polju.

— Pred nekaj leti so me pozvali, naj so dim neko važno podeželsko prvenstveno tekmo. Za domači nogometni klub je bila ta tekma odločilnega pomena. Zaradi tega je bilo igranje že precej časa pred pričetkom igre nabito polno nemirnih gledalcev. Tik pred začetkom sem rekel društvemu

tajniku, kačič na teren, da je njihovo igranje zelo lepo in da leži na zelo prikladnem mestu. Odgovor ga je pa prestrašil.

»Da, naše igranje je na zelo primernem mestu«, je dejal tajnik. »Vidite, tam na desni tisto veliko stavbo? To je bolnica; na levi je pokopališče, malo dalje pa norišnica. To je tista hiša z rdečo streho. Kakor vidite, je okolica zelo romantična. Toda, skoraj bi vam bil pozabili povedati, gospod sodnik, da naš klub ni še izgubil nobene tekme na lastnem igrišču...

Langenus ni hotel povedati, kako se je tista tekma končala.

Družina snežnih jerebov

France Lobodika:

Povest iz Galicije

Sedel sem v kavarni. Poslušal sem razgovor gostov, ki so razpravljali o dnevnih dogodkih, kakor je že navada v kavarnah. Ko je bil pogovor najbolj živ, je vstopil berač. Ves kosmat in raztrgan in imel je eno samo nogo. Prišel je z bergljami k prvi mizi in poprosil vbojajne. Gost mu je porinil dinar, toda berač ga ni videl — prisluhnil je pogovoru, ki je tekel baš o Rusiji. Živo se je vmešal vanj. Njegove besede so kazale silno vero v Rusijo. Gostje so se začudili. Nekdo je izrekel sum, da je komunist, toda berač je ostro zanikal. Prosil so ga, naj jim pove, zakaj se torej tako zavzema za Rusijo. Med gosti je bilo precej izobražencev. Sprva so berača poslušali s podcenljivim smehljajem, potem so se zresnili in naposled so bili osramočeni.

»Kri je kri, gospoda! Brat je brat in naj kdo to dejstvo še tako taj. Rus je moj kdo moj starejši brat, a tudi vaš. Ne vem, čemu gledate na zapad. Sonce vzhaja na vzhodu. Rad imam svojega starejšega brata. Jaz ne morem nikamor, poslej, kakšen sem, rad bi na videl vzpon svojega velikega brata. Če ima kdo velikega brata, tudi sam ni majhen. Rusija je velika in še večja bo! Prvič, da so Rusi po svetovni vojni mnogo trpeli. Povem vam: Čim temnejša je bila njihova noč, tem svetlejši bo njihov dan!

sem berač, kaj na tem, da dobim del vašega premoženja? Ne! Zadovoljen sem, da smem gledati sončno luč in morem kdaj pa kdaj popiti šilce žganja. Zakaj mi je potem Rusija tako pri srcu. Povedal vam bom.

Nekdaj sem živel bolje. Kaj hočete? Brez ene noge sem in čašico žganja rad popijem. Bil sem na dovolj dobrem položaju. V vojni sem bil nadporočnik. Brodil sem po blatu na galicijski fronti. Čeprav sem bil avstrijski častnik, sem želel

zmago ruskemu orožju. Nebo naj mi bo priča, da s svojo četo Rusom nisem prizadejal nobene škode. O prvi priliki sem se s četo vred dal ujeti. Rusi so mojim vojakom vzeli orožje in jih odvedli v zaledje. Meni so orožje pustili. Dobro so uvideli, da sem jim četo privedel v roke nalašč, da tega nisem storil iz bojazljivosti. Odvedli so me v štab poveljnika brigade, iz katere je bila četa, ki sem se ji predal. Povedal sem mu, da so Rusi moji bratje in da se proti njim nočem boriti. Pojasnil sem mu položaj na avstrijski strani.

General je bil z menoj izredno prijazen. Kakšna razlika med mojim bivšim poveljnikom brigade, ki je bil nadut, osojen in nedostopen, in tem očetovsko ljubeznivim Rusom! Ponudil mi je čaja, povprašal po starših in rodbini ter se čutil, da govorim ruskemu tako podobem jeziku. Prav tako prijazni so bili častniki iz njegovega štaba. Zanimali so se za našo deželo. Med seboj so se vedli priščno, prav tako tudi z menoj. Čutil sem, da sem med svojimi ljudmi. General je obljubil, da bo o mojem prehodu v rusko vojsko govoril na pristojnih mestih. Izrazil je željo, da bi postal poveljnik kakke čete, ki ji je on brigadir. Dokler pa ne bi vsi poveljniki odredili kako in kaj, naj ostanem kar v njegovem štabu. Ponudbo sem sprejel z veseljem.

del sem tovarštvu v ruski vojski. Bilo je to nekaj čudovito lepega. Častniki se niso ločili od vojakov v ničemer drugem kakor le v označbi stopenj. Ne razumite me narobe! Bili so vseno stajni častniki. Vojaki se jih niso bali, temveč so jih ljubili in spoštovali kakor očete.

V nekaj dneh so Nemci in Avstrijci iz-

vedli na naš odsek široko zasnovan napad. Bili so v premoči in so nas potisnili nazaj. Pri tem je nekaj častnikov iz našega štaba, med njimi tudi jaz, imelo nesrečo, da smo bili obkoljeni in ujeti. Vedel sem, kaj me čaka, če me spoznajo. In spoznali so me, čeprav sem bil v ruski uniformi. Želel sem, da me ubijejo pri priči, toda odvedli so me v zaledje. Ne bom vam pravil, kako me je bolelo, ko so me bivalji tovariši častniki psovali, češ, prav ti je, slovenski pes. Koliko udarcev sem moral prenesti, koliko pljunkov je padlo name! Prišel sem pred vojno sodišče, ki me je po mučnih zasliševanjih in izsiljevanjih obsodilo na smrt. Nisem se bal. Priti mora, kaj zato, če malo let prej. Bolelo pa me je sramotjenje. Z najgrišnim blatom so obmetavali vse, kar mi je bilo sveto. Prerokovali so uničenje Slovanov in ne vem kaj še vse. Čutil sem se duševno olajšanega, ko sem se naposled vendar znašel na mestu, kjer je bil zame izkopen grob. Preden sem moral sam stopiti vanj, mi je stotnik, ki je bil določen, da izvrši obsodo, obsodo še enkrat prebral, potem pa me je degradiral, kakor je bilo po avstrijskem vojaškem kazenskem zakonu predpisano. Besede: »Nisi vreden, da dalje nosiš znake nadporočnika! V imenu zakona ti jemljem znake častniškega dostojanstva, me niso kdo ve kaj zadeli. Ni mi bilo žal za tisto častjo. Nehal sem biti avstrijski nadporočnik. Čeprav. Prišel bo tudi čas, ko Avstrie ne bo več. Nisem si pa niti v sanjah drznil misliti, da je ta vojna za Avstrijo zdajnja.

Sunili so me v grob. Na dnu je bilo vode do kolen. Privezali so me ob kol zabiti v dno groba, ki je bil toliko globok, da so mi

glava in prsi bile iznad zemlje. Bilo je proti večeru. Sonce je zahajalo. Bil sem obrnjen proti njemu. Poželjivo sem gledal, kako one v ravnino. Doma sem imel deklico; pri lepoti sončnega zahoda sem se spomnil njej. Kako je svet lep! Kako krasno je življenje! Tedaj sem razumel, zakaj je smrt na bojišču lahka in lepota, a smrt na morišču strašna.

Nihče od vas ne ve, kako je svet lep. Jaz sem začutil njegovo lepoto — stoječ v grobu. Gledal sem, kako je sonce tonilo in kako so se sence daljšale in spajale v eno samo. Nad menoj je plaval lep oblček, ki je bil sprva bel, potem rumenkast in rdečatordečkast, ko se je po mrak raztegnil že po vsej ravnini, je postal škrlatnored. Nebo je bilo oprano. Iz smrti proti bojišču se je silalo grmenje topov, ki je veličastno grozo trenutka še bolj stopnjevalo. Nekje je zazvonil zvonec, gotovo v kakem stanovanju. Vse je bilo lepo kakor v sanjah. Za nekaj trenutkov sem pozabil, da stojim v grobu.

Čudaj me je nekdo zbudil iz omame. Sirovo mi je s kosom tkanine zavezal oči. Silal sem korake. Točno se še spomnim cmokajočih zvokov, ko so vojaki dvigali noge iz blata. To je bilo onih šest vojakov, ki so jih določili, da me ustrelje. Potem sem silal oni dobro znani zvok, šklopetaenje zapornika pri puški: vojaki so napolnili puške. Še malo daljši, kovinski zvok: stotnik je potegnil sabljo iz nožnice. Bil sem miren. Zdajle bo dvignil sabljo, vojaki bodo na to tiho znamenje dvignili puške k licu padlo bo povelje: »Oganj!« in vsemu bo kraj. Potopil se bom v neznanje. Očitno so bili vsi tako zaverovani v ta,

Križev pot starega čitalniškega prapora

Ena izmed najbolj dragocenih svetlinj naše narodne borbe je bila pot, ko je stara Narodna čitalnica prenehala delovati, doživela svojevrstno, obžalovanja vredno usodo. G. J. Jamnik, arhivar pevskega društva »Ljubljanski Zvon«, čigar zasluga je, da je prapor rešen pogube, nam pripoveduje o tem:

»Narodna čitalnica« v Ljubljani je leta 1863. razvila svojo društveno zastavo. To je bila prva zastava slovenskih pevcev in nosi napis:

**Slovenke ljubljanske
Pevcem slovenskim.**

Na to častljivo zastavo, ki ima za nas Slovence že zgodovinsko vrednost, je do zadnjega javnost povsem pozabila. Nihče se ni zanimal za njo niti mislil na to, da zasluzi vsaj skromen kotiček, kjer bi bila shranjena in ohranjena tudi poznim rodovom v svetel spomin. V Narodnem domu je bilo takrat še dovolj prostora.

Bilo je leta 1910., ko sem jo slučajno našel v podstrešju Narodnega doma, nad takratnimi društvenimi prostori »Ljubljanskega Zvona«. Ležala je na tleh v prahu, zamazana, pohojena, razmetana, en del tu, drugi tam. Nisem vedel, čigava je, zbral sem vse dele, kar sem jih našel in jih odnesel v prostore »Zvona«. Ali so trakov: vsi, ne vem. S pokojnim pevovodjo Zorkom Prelovcem sva potem dognala, da je to častljiva zastava »Narodne čitalnice«. Očistil sem jo, kolikor se je pač dalo, zmečkane trakove pa mi je zlikal naš društveni blaginjak br. Lojze Lombar. In tako je bila zastava spet v prilično dobrem stanju.

Ker sem se zavedal, da do te zastave nimam lastniške pravice, sem o njej obvestil takratnega hišnika »Narodnega doma« in sva jo potem shranila v mali sobici poleg »Zvona«. (Ta sobica je služila policijskim organom ob priliki inspekcij pri prireditvah.) Ker se mi je zdelo zastavo zelo dragoceno, sem jo imel stalno pod nadzorstvom. Leta dni pozneje pa je nenadoma izginila iz one sobice in našel sem jo na stranišču poleg prostorov »Zvona«, spet med staro ropotijo. Odstranil sem jo iz zanj neprimernega prostora ter jo shranil dobro zvito v damsko sobo »Zvona«. Ker so se takrat vršile v Narodnem domu razne zabavne prireditve, je moralo tudi pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« odstopiti svoje prostore, ki so spadali k Veliki dvorani. Tako so mi mojo varovanko redno odnašali iz sobe in čestokrat se je zgodilo, da sem jo našel spet med kakim starim lesovjem.

Leta 1914. — ob napovedi vojne — sem moral takoj k vojakom in z njimi na bojni polje. Poleg vsega drugega sem pustil v društvu tudi dragoceno najdenko. Med vojno se je v Narodnem domu nastanilo višje vojaško poveljstvo in »Ljubljanski Zvon« je moral izprazniti svoje prostore in marsikaj od društvenega inventarja je bilo takrat odneseno.

Leta 1919. sem se vrnil v Ljubljano. »Ljubljanski Zvon« je spet prišel z rednimi pevskimi vajami. Tudi jaz sem takoj zavzel svoje mesto kot arhivar in pregledal, kaj je še ostalo in v kakšnem stanju in redu. Seveda sem takoj pograbil tudi čitalniško zastavo. Čeprav nisem bil odgovoren zanj, sem jo začel z vso vnemo iskati, da bi jo našel malo upanja, da bi jo našel. Ker so bili posamezni prostori raznih društev v Narodnem domu vedno zaklenjeni, je to nisem iskal. Pretaknil sem pa vse kote v kleti, stranskih stopniščih in drugih potarnicah. Zaman — nikjer je nisem iskal. Nekoga dne so bili krovci oziroma steklarji zaposleni s popraviljem razbitih stekel na stropnem oknu nad glavnimi stopniščem. V tem delu Narodnega doma še nisem bil, zato sem takoj izbral priložnost, ker je bilo odprto, da poiskem zastavo še tu. Ko sem hodil ob robu steklene plošče, sem zagledal konec droga, molečega iz starih delov peči, opeke in zaboja saj. Spoznal sem ga takoj. Ko sem izvelkel zastavo, sem z žalostjo opazil, da so bili skoraj vsi trakovi potrgani. Istočasno pa sem videl, da delavci odnašajo razno ropotijo, saj je smeti na vrh Narodnega doma; tam je ležalo že za par voz tega materiala. Šel sem brskati tja in nisem nehal, dokler se mi res ni posrečilo najti nekaj trakov. Vse sem spet očistil, spravil skupaj ter shranil v policijski sobici.

Po preteku enega leta zagledam zastavo spet v kletnem hodniku pred kegljiščem. Povprašal sem hišnika, kdo jo je zanesel tja, pa mi ni vedel povedati. Menil sem, da se mogoče še kdo drug zanima za njo in sem dnevno oprezoval, da-li je še tam. Nekoga dne je spet zmanjkala. Tisti čas je bilo pri takratnem restavratu Narodnega doma g. Schlechti več natakarnjev in vajencev. Takoj se mi je vzbudil sum, da so jo mogoče shranili natakarnji v svojo sobo, ki so jo imeli v kleti. Ko povprašujem med med vajenci, kje bi bila zastava, mi eden izmed njih pove, da jo je prenašal po kleti ta in ta natakarnj. Poizvedoval sem potem, kdo je ta in sem izvedel, da ni več tu v službi, kjer bil samo začasno. Kje zdaj

stanuje? — Izvem: V Trnovem. Ker sem svojo varovanko na vsak način hotel imeti nazaj, nisem opustil iskanja in sem se podal v Trnovo. Končno sem je našel natakarnja, ki mi je tudi priznal, da ima zastavo res on, opravičeval pa se je, da ni vedel, čigava je. Valjala se je po kleti, zato jo je odnesel domov in nameraval porabiti lepo vezeno lito za dekorativno blazino. Pojasnil sem mu, kakšna zastava je to. V nameram začudenju mi je potem obljubil, da mi jo prinese spet nazaj v društvo. Res mi jo je prinesel in v veselju, da sem spet v posesti te narodne dragocenosti, sem se mu oddžil s primerno napitnico.

Od tistega časa pa do nedavnega sem jo imel shranjeno v društveni omari poleg »Zvona« zastave, kjer je bila na razpolago za razne obletnice, za pogrebe za »Či-

Minuta pomenka

Za življenje in za vsak dan

NELLI — TRBOVLJE.

Kljub vsej njegovi »navihanosti« kakor pravite, ni nobene nevarnosti, da bosta kdaj zavozila ali celo izprezila. Z malo odpuščajoče potrpežljivosti bo za lahki kratkimi nevihtami zmerom pošiljal sonce in to še dvakrat lepše ko prej.

HA. P. MAC.

Ali ne pretiravate v svojih obdolžitvah? Ljubosumnost vam je dala ducat oči, ki za vsakim vokalom sumničito pričajo, da se najprej sami in ne naslednje govornice ludi. Če na bo vendarle res, potem ne iščite več poti nazaj razen če morete preteklost popolnoma zatreči v sebi. Dostikrat to ni težko. Vendar na ne priljubljenem niemu sodeč ni bilo nobene prikritosti, ampak neločljivosti. Zato še enkrat: prenečite se z dokazi ter potle šele sklopite, da vam ne bo kdaj nazaj žal za čustvom, ki se v družo ne povrne več brez sence.

UPANJE 1941

Pisava razodeva čustvenost, ki na zmerom naide o pravem času svetle trenutke razuma. Samozavestni ste ter vam pomagalo prebroditi morebitne nevarnosti v življenju.

DOLGI MILES.

Za vas velja v glavnem isto, kakor za današnji odgovor pod šifro »Sreča obišči me«. Vprašujete, kakšno dekle bi bilo za vas. Samo tisto, ki vam bo najbolj všeč!

»SREČA, OBIŠČI ME«.

Sreča, kakršne si po listu želite, in ki ste si jo hrenomeče vstavili v šifro in v vas samem. Priporočiti si jo morate to je vse, kar je povedati. Iz hrenomena in hotenja ustvarjati dejanja! Vse poosele premorete za to. Kajti nič na svetu vam ne bo kar samo padlo z neba ali vam obležalo v naročju!

MARIJA L. 60.

Obrazložite podrobneje. Odgovor v listu.

A. K. »62«.

Značaja sta si v mnogočem sorodna, če ne že celo podobna. Vendar zmerom ne drži pravilo, da se nasprotja privlačijo. Preko majhnih težav in šibkih vplivov se bosta v sorlasiu prav dobro znašla v mirnem zakonskem pristanu.

OSAMELA 1941.

Ne znateste se v družbi. Tega je kriv občutek manjvrednosti, ki vas zmerom znova onemla. Da postajate zakrknjeni do ljudi in nezavoljivi do samega sebe. Brez vsakega vzroka! Navadni neopretnosti, ni odnos do ljudi, ki se vam bo dala volja združena s ponumom in samozavestjo vam bo čez noč odprla vrata v družbo.

ODLOČITEV.

Obe pisavi sta čisto simpatični in ni časa takšnega reči, kar bi vam zahtevalo skrb. Toda kaj vendar mislite? Naj vam svetujem, za katero bi se oddčili. Sami odločite in ne postavljajte za zakon računskih formul, razen če bi se sklonili iz koristnosti. V tehnikih dilemah kot vi žive neoblašani mladiki ali pa ljudje, ki volje, ki se predajajo verovom in vprašujejo vanje: kako in kam?

OPATIJA.

Na zuna umirjen človek trdnih tal, v katerem pa se skriva žareča vsebina.

tainico« zaslužnih mož, za glasbene zastave. V tem času, kar sem jo imel jaz v shrambi, je bila zastopana že pri nekaterih pogrebnih in razstavih. Prvič sem jo nosil sam pri pogrebu dr. Ivana Tavčarja. Nadalje je bila zastopana pri pogrebu g. Dretnika, g. Otona Pelana in Zupana Grasseclija (vsi sami zaslužni člani »Narodne čitalnice«) ter na razstavi »Glasbene Matice« v Narodnem domu, na glasbeni razstavi (Narodni ples od 1.—10. septembra 1933.) ter na pevskem taboru v Vižmarjih o priliki 70 letnice razvija zastave. (I 1933.)

Sedanemu odboru »Narodne čitalnice« gre priznanje, da se je pozanimal za usodo pozabljene narodne svetlinje in jo je nedavno prevzel v svojo last in skrb.

Glejte da bo vse tisto, o čemer sanjate, tako vase zaprti oostalo čim prej resnica. Več pozuma več volje in stisnjenih pesti Mehka dobrobrčna narava ki se mora še razviti in izkresati, da dobi v življenju svoje pravo mesto.

M. GO.

Malodušje vas greni, otresite se ga. Poznite črto čez preteklost, zberite svo voljo in silo mladosti ter recite samemu sebi in še svetu v obraz: Tudi jaz imam pravico do zadovoljstva in sreče. Pa če boste v to svojo pravico sieno verovali, ter se zmerom znova in znova zanjo borili, ni te usode in ne nesrečnega naključja, ki bi vam moglo preprečiti uresničenia vaših hoten in želja. Na! vam bo turo slehernega dne kakor vojak tuht pred bitko! Pozum!

**Kupon za brezplačno
„Minuta nomenka“
Štev. 67**

Benjamin Franklin

Slavni Benjamin Franklin, ki je živel od leta 1706. do 1790., ni bil samo velik ameriški politik in književnik. Malokdo ve, da je bil on odkril in izumil še celo vrsto zelo potrebnih in koristnih stvari. On je bil poleg tega še:

prvi ameriški filozof,
prvi ameriški poslanik,
izumitelj harmonike,
izumitelj gugalnega stola
izumitelj uličnih svetilk,
prvi risar političnih karikatur,
najboljši igralec svojega časa,
organizator prve potujoče čitalnice,
odkril je zalivski tok,

bil je štirikrat predsednik zvezne države

Pensilvanije,

izumitelj trgovskega oglaševanja,

prvi reformator angleškega pravoписа,

prvi je pojasnil, kaj je in zakaj nastane polarni sij,

bil je oč modernega zobozdravništva.

Izumitelj posebnih oblek za nošnjo v tropskih krajih,

ustanovitelj demokratske stranke,

prvi, ki je v oglašil začel uporabljati ilustracije,

prvi, ki je odkril, da je zrak, ki ga izdihneš iz pljuč, zastrupljen.

ustanovitelj prvega ventilacijskega sistema.

Poleg vsega lahko povemo še, da je bil najmlajši sin očeta, čigar predniki tja do pradedov so bili po vrsti najmlajši sinovi svojih očetov.

DOKAZ

»Moja stari je prišel ponoči domov pijan kakor klada. Ko je stopil v spalnico, se je kar oblečen vrgel na posteljo...«

»To vendar še ni znamenje, da je bil pijan. Morda je bil samo slabe volje ali kaj podobnega.«

»Potem se ne bi bil vrgel na posteljo tam, kjer postelje sploh ni bilo.«

POSLEDNJE SREDSTVO

»Ali torej res nečete povedati, koliko ste stari?« je dejal sodnik starejši dami, ki je bila kilcana za pričo. »Sluga, pokličite sodnega čenila!«

Štedi s kurjavo!

Nekaj napotkov, kako si z majhnimi stroški dobro ogreješ stanovanje

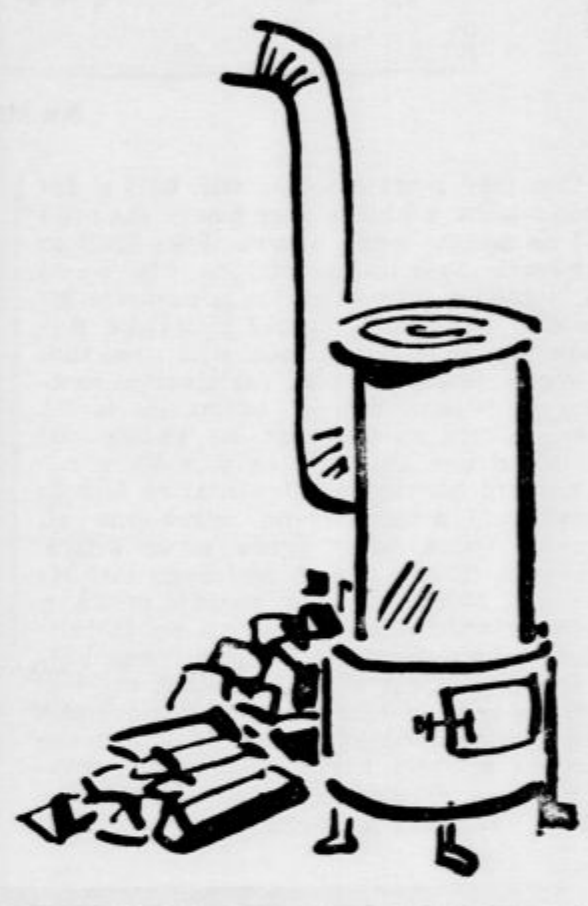
Letošnja izredno ostra in zgodnja zima je povzročila posebno med revnejši sloji velik poplah, ki so ga nenavadno visoke cene drv in premoga še povečale. Ker smo sedaj šele v začetku koledarske zime, se utegne zgoditi, da nas bo obiskal še hud in dolgotrajen mraz. Glede na to bo čitatelje gotovo zanimalo, kako se da na najcenejši način ogreti stanovanje.

Ce je zima normalna, znaša poraba kuriva, samo po naših mestih okrog 132.000 vagonov drv in 33.000 vagonov premoga. ali z drugim besedami, 1.650.000 ton kuriva. Če računamo vagon drv po 3000, vagon oglja pa po 2500 din, vidimo da se porabi v jugoslovenskih mestih samo za kurjavo okrog pol milijarde dinarjev na leto. Razumljivo je, da bi bilo mogoče dosti prihraniti. Za ogrevanje prostorov je velike važnosti, kakšna in kako velika so vrata, okna, zidovi; kam je soba obrnjena, proti severu ali jugu, vzhodu ali zapadu in ali stoji hiša osamljena, ali je v vrsti ostalih stavb. Važen je tudi razpored sob v poslopu samem. Najbolje je, če se grejele sobe druga nad drugo, če so v sredini stavbe in če so nizke. Po možnosti je treba kuriti tisto sobo, pod katero kurijo že v spodnjem nadstropju. To ima poseben pomen, kadar piha mrzli sever. Premalo cenimo zimsko sonce, ki ima tudi svojo moč. Zimo prebjemo po možnosti na južni, odnosno jugozapadni strani stavbe. Da se prostori čim bolj ogrejejo, je potrebno, da drva ali premog čim bolj izgorita in da ostane čim manj pepela. Za izogrevanje je neogibno potreben zrak, toda mrzli zrak »vra« popolno izogrevanje in znatno zmanjša temperaturo plinov, ki bi nas morali ogreti. Mrzli zrak pa ne uhaja samo skozi kurilna vrata in pečnino. Vsako peč je treba pregledati in ugotoviti, ali ne povzroča kje kakšna odprtina prepiha. Prepehelske drve in preveliki, čisti premoga ne dajo toliko koristne toplote, kakor bi se pričakovalo. Zatrti peč s premogovim prahom ali podobnim, je zelo nevarno, ker lahko eksplodira. Če pa smo primorani kuriti z drobnim premogom, prahom ali surogati, tedaj moramo koncentrirati v sredini ognja sveže gorivo in ga pustiti, da prejme od strani potrebno toploto in zrak za gorenje. Pravilno kuriti železne peči ni lahko. Razlika v uporabi kuriva pri istem toplotnem učinku more biti zelo velika in je treba še posebej opozoriti na to, da je potrebno ohraniti kolikor mogoče enoličen ogenj in prepiti: to se pravi, onemogočiti preveliko zračenje peči.

Lončena peč se povsem drugače ogreje in oddaja toploto kakor pa železna. Dobra lončena peč more očuvati ogenj pri zaprtih vratih več ur po naloženem kurivu. Lončene peči moramo kuriti tako, da najprej naložimo sveže kurivo, nato šele brez mreže. Pri teh moramo paziti, da se ne nabere preveč pepela in da so vedno čiste. Pri lončenih pečeh pa je treba paziti še na tole: čim manj odpirati vratca, kar povzroča prepih. Zato je treba opravljati čiščenje in kurjenje čim hitreje, ne se oddaljiti od peči in puščati vratca odprta. Kadar zakurimo, morajo biti vratca zaprta, pečnina pa priprta. Tako se kurivo

laže in hitreje vname. Ko se gorivo dobro razvname, na široko odpremo pečnico, ki pa jo moramo popolnoma zapreti, čim preneha plamen. Največja napaka je, na agati kurivo v lončene peči na isti n. č. n. kor v železne. Največjo potratno gredo ogrevanja pa predstavlja kurjenje na več krajih, danes v eni, jutri v drugi, pojutrišnjem pa v tretji sobi. Če je potrebno kuriti dve ali več sob vsak dan, se bolj izplača etična centralna kurjava. — V zvezi z ogrevanjem pa je tudi vprašanje zračenja. Prostor se prežrači toliko hitreje, kolikor večja je razlika temperature med sobnim in zunanjim zrakom. Pozitni zadostuje 5 do 10 minut za obnovu sobnega zraka. M.Š. je nje, da se zrak menja šele tedaj, ko se soba povsem ohladi, je zmotno. Če je zunaj suho vreme, je treba zračiti prostore, preden se zakuri peč, če pa je zunaj vlažno vreme, moramo najprej dobro zakuriti in malo ogreti sobo in šele potem, ko peč že močno greje, odpreti okno in prežračiti.

Rešetka v peči mora biti vedno pokrita z drobno sekanim kurivom, da ne more preveč zraka skozi. Vse odprtine je treba zamašiti, peč stalno čistiti in paziti, da ne vleče preveč, ker gre tako vsa toplota skozi dimnik, in pazljivo ravnavi z vrati pečnince. Mrežo je treba osnažiti, preden zakurimo. Zakuriti moramo s čim bolj ploščatimi drvmi in paziti, da je vsa mreža dobro pokrita. Nalagati pa moramo z manjšimi kosi drv in s premogom, katerega kosi niso večji od kurjega jajca. Drobnejši premog je treba naložiti na kup, da ne uduši ognja. Uhanjanje mrzlega zunanega zraka skozi odprtine pri stanovanjskih vratih in oknih pa je treba preprečiti s primernimi izolatorji. Odprtine zatrpamo z vato ali lepenko, če pa tega ni pri rokah, sežemo po starih, toda snažnih krpah.

Ljubiteljem telefona

Neki švicarski časopis je objavil naslednja pravila na naslov tistih, ki uporabljajo telefon:

Vsakdo, ki kliče, naj takoj pove svoje ime, da bo vedel tisti, ki si ga pokliče, s kom govori.

Ne razburjaj se, če kdo pomotoma zvoni na tvoj telefon. Spomni se, da tudi sam včas napraviš tako napako.

Oprosti se, če slučajno dobiš napačno številko.

Preden koga pokličeš, dobro premisli, kaj imaš govoriti. Ni prijetno, da se šele pozneje spomniš, kaj boš dejal. Večno zasedeni telefon gre vsem na živce.

Na telefonu bodi vedno prijazen in doštoven. Posebno ko govoriš z osebjem telefonske centrale. Ne pozabi, da je njihov posel zelo težak.

Vidim, da je vse skupaj precej na hitro

napisano, je naposled rekel. »Če mi dovolite, bi jaz marsikaj popravil.«

Gost je iz radovednosti priklinal.

Voltaire je vzel pero, podkrepil, kolikor se je dalo, vse ostrine, in naposled rokopis vrnil mlademu možu.

»No, zdaj je satira dobra in, če se ne motim, bo zbudila pozornost, mene pa osmešila.«

Gost tega ni pričakoval. Voltaireova velikodušnost ga je presenetila. Raztrgal je rokopis in ga vrgel v peč, Voltairea pa je prosil odpuščanja.

Pozneje sta postala dobra prijatelja.

Porogljivec Voltaire, ki je znal biti proti ženskam zmerom vjuden, je nekoč v družbi trdil, da še nikoli ni srečal grde ženske. Neka dama v družbi, ki je imela precej ploščat nos in dosti zmlisa za humor, mu je dejala:

»Poglejte mene in priznajte, da sem jas res grda.«

»Gospa, je odvrnil Voltaire prav resno, »kakor vse pripadnice ženskega spola, ste tudi vi angel, ki je padel z neba. Samo pri vas se je pripetila nesreča, da ste padli na nos.«

»Vidim, da je vse skupaj precej na hitro

zgradbi. Danes, jutri bo vzšla ruska zvezda. Tedaj moja hvalečnost do Rusov ne bo značila nič več. Tedaj lahko grem na pokopališče, kamor spadam vem, izvemši to hvalečnost, ki jo čutim do ruskega naroda. Tako, gospoda.

To je povedal berač. Nekdo od gostov je porinil predenj čašico žganja. Popil jo je na dušek. Tistega dinarja, ki ga je prej nekoč položil predenj, tudi zdaj ni opazil. Obrnil se je in odšel, ne da bi bil še koga poprosil vbojajme, kakor da bi ga bilo sram, ker je svojo svetlo misel izdal slabšim od sebe. Jaz pa sem po njegovem odhodu začutil, da je v kavarni bolj mračno in hladno.

Gospoda, ne očeta ne matere nisem poznal. Težko sem se prebil skozi študije. Nihče mi ni pomagal zaradi mene samega. Če mi je kdaj kdo, je to storil zaradi koristi, ki je upal, da jo bo imel od tega. Edini moj svetel spomin je na one dni, ki sem jih preživel v Rusiji. Le vprašajte, koliko naših ljudi bi ostalo tam, če ne bi bila revolucija. Omenil sem prej dekle. Pisal sem ji, da sem ob nogo. Odgovorila mi je, da me ljubi, pa naj bom, kakršnen hočem, toda prečenila se je. Revolucija je v Rusiji napravila nered in sem se zato po vojni vrnil domov, v novo državo. Zaželel sem si tudi videti spet naše gore, naš raj in seveda tudi svoje dekle. Ko me je pa videla pohabljenega, se je obrnila drugam. Ne zamerim ji. Kaj bi tudi počela poleg pohabljenca! Začel sem piti od zagrenjenosti. Kam sem prišel, vidite. Proketo to življenje! Življenja ni vredno. Obesil bi se bil že davno, če ne ti bilo onega svetlega spomina v mojem srcu. Vem, da bo Rusija zaslajala, vendar bi to rad tudi doživel. Zdi se mi nekako, da je tudi moja hvalečnost majhen, majhen kamenček v njeni

kar bi se moralo zdaj zdaj zgoditi, da niso silili rahlega bobnenja, ki pa ni bilo od topov. Jaz sem ga slišal, vendar se mi je zdelo kakor v sanjah, čeprav je postajalo z vsakim utripom mojega srca močnejše. Ali je to že smrt? Ali že plavam skozi vsemirje? Čutil sem, da je zemlja že daleč, da mi ni prav nič bližja od ostalih nebeskih teles. Potem sem se zbudil. Zavesitilo se mi je v glavi: to bo konjenica, ah, ruska konjenica! Kozaki so, eskadron, ali še več. Kri se mi je po žilah silovito poglajala. Začel sem se od razburjenja tresti. Morda bom pa še živel! Ah, gospoda, oni trenutki! Človek gori in ne more zgoriti. Ti trenutki so bili šele strašni, ko sem bil med življenjem in smrtjo, ko se je pojavila spet rada, da bom živel. Da bi vsaj zavezanih oči ne imel, da bi mogel videti, kaj se dogaja! Kdo bo hitrejši: kosaške sablje ali onih šestih cevni pušk?

Vse te misli so mi v trenutku prešle skozi glavo. Puške so počile. Divja radost me je prevzela, ko nisem začutil krogle v svojem telesu. Zdaj je pa šlo za življenje in vohodo tudi mojml rabljem! Bobnenje je prešlo mimo mene in preko mene, pomečano z žvenketanjem sabelj.

Še bom živel, vsaj nekaj časa še. Upal sem, da me bo kateri kozakov opazil in rešil iz neugodnega položaja. Zastonj. Morda je bil mrak že gost, pa me nihče ni videl. Morda je bila že temna noč. Če je tako, bom moral vso noč prebiti v tem strahnem položaju. Poskušal sem izveči roke iz vez, ni šlo. Tudi mi ni uspelo omajati kol in ga izmiliti iz zemlje. S kolom na hrtu bi odšel in se že kako re-

šil še enega. Samo da bi bil proč od tega prokletega metja. Začel sem piti. Če bi tudi kak Avstrijec prišel, samo naj pride, čeprav bom potem še enkrat prišel na morišče. Toda kdo me bo slišal! V bližini so

moj obup. Ali bom tutri še živ, je bilo odvisno od tega, čigava bo jutri zemlja, ki je bil vanjo zabiti moj kol. Grozna negotovost me je izčrpal telesno in duševno. Če bi vedel, da bom umrl, bi bil miren. Tako pa nimam besed, da bi opisal z njimi tedanje moje stanje. Doklej je trajalo, ne vem. Gotovo vsaj pol večnosti. Da bi končal, sem začel točiti z glavobol kol. Padel sem v nezavest.

Zjutraj so me našli Rusi napol mrtvega. Odpeljali so me najprej v poljsko bolnico, kjer so mi nudili prvo pomoč. Tam sem se za nekaj minut zbudil iz nezavesti. Ko sem zagledal nad seboj bradat obraz ruskega zdravnika, se mi je zazdelo, da vidim angela. Rekel mi je par prijaznih besed, kaj nisem več razumljiv. Spet sem utonil nekam v brezmejnost. Ko sem se iz nezavesti zbudil v drugo, sem že ležal v bolnici v Kijevu. Imel sem vnetje obeh členkov in kolen, pljučnico in še ubite živce povrh. Nisem zastojl vso noč visel na kolu, z nogami do kolen v vodi. Zdravniki in sestre so si na moč prizadevali, da mi rešijo življenje. Uspeli so, čeprav le deloma. Tista noč je bila le preveč strašna. Odrezati so mi pa morali desno nogo. Ni bilo to v njihovi moči, vendar so se čutili pred menoj nekako krivi, ker mi je niso mogli ohraniti. Meni je bilo zanj manj žal kakor pa njim.

Tam v bolnici sem spoznal, kakšna je ruska duša. Sonce je, kristal. Plemenita je, velika. Bolelo me je, ko je prišla nanjo ona strašna preizkušnja — revolucija. Jaz vem, da je ruski narod ni zaslužil. Morda se jo oni, ki so ga vodili.

pokale puške, krogle so švignale tudi meni nad glavo. Od nekod se je čulo vpitje ranjencev. Nekaj časa se je streljanje približevalo, potem oddaljevalo in spet približevalo, dokler se ni končno oddaljilo proti avstrijski strani. Vzporedno s bližanjem borbe je rasel in pojemal zdaj moj up, zdaj

kar bi se moralo zdaj zdaj zgoditi, da niso silili rahlega bobnenja, ki pa ni bilo od topov. Jaz sem ga slišal, vendar se mi je zdelo kakor v sanjah, čeprav je postajalo z vsakim utripom mojega srca močnejše. Ali je to že smrt? Ali že plavam skozi vsemirje? Čutil sem, da je zemlja že daleč, da mi ni prav nič bližja od ostalih nebeskih teles. Potem sem se zbudil. Zavesitilo se mi je v glavi: to bo konjenica, ah, ruska konjenica! Kozaki so, eskadron, ali še več. Kri se mi je po žilah silovito poglajala. Začel sem se od razburjenja tresti. Morda bom pa še živel! Ah, gospoda, oni trenutki! Človek gori in ne more zgoriti. Ti trenutki so bili šele strašni, ko sem bil med življenjem in smrtjo, ko se je pojavila spet rada, da bom živel. Da bi vsaj zavezanih oči ne imel, da bi mogel videti, kaj se dogaja! Kdo bo hitrejši: kosaške sablje ali onih šestih cevni pušk?

Vse te misli so mi v trenutku prešle skozi glavo. Puške so počile. Divja radost me je prevzela, ko nisem začutil krogle v svojem telesu. Zdaj je pa šlo za življenje in vohodo tudi mojml rabljem! Bobnenje je prešlo mimo mene in preko mene, pomečano z žvenketanjem sabelj.

Še bom živel, vsaj nekaj časa še. Upal sem, da me bo kateri kozakov opazil in rešil iz neugodnega položaja. Zastonj. Morda je bil mrak že gost, pa me nihče ni videl. Morda je bila že temna noč. Če je tako, bom moral vso noč prebiti v tem strahnem položaju. Poskušal sem izveči roke iz vez, ni šlo. Tudi mi ni uspelo omajati kol in ga izmiliti iz zemlje. S kolom na hrtu bi odšel in se že kako re-

šil še enega. Samo da bi bil proč od tega prokletega metja. Začel sem piti. Če bi tudi kak Avstrijec prišel, samo naj pride, čeprav bom potem še enkrat prišel na morišče. Toda kdo me bo slišal! V bližini so

Po ženskem svetu

Pravice bolgarske žene

Nekega sončnega decembarskega dne sem stopila h gospe Dimitriani Ivanovi, predsednici Bolgarske ženske zveze. Sprejela me je v svoji preprosti delovni sobi, prijazna, svobodna, a skoraj preveč krepka za svoja visoka leta. Njene oči še vedno radovedno in bistro gledajo v svet okoli sebe in še vedno je ona tista žena v bolgarski prestolnici, ki ima največ pravice do besede.

Iz pogovora z njo sem izvedela, da si borila marsikakšno pravico, za katero je bila še prikrajšana. Eno najbolj perečih vprašanj, ki je bilo lani vsaj deloma rešeno, je bilo vprašanje nezakonskih otrok. Z novim zakonom, ki obravnava to poglavje, sme nezakonska mati iskati očeta svojemu otroku. A zakonodajalec ni bil popolnoma pravičen. Določil je samo štiri primere, ko sme mati zahtevati, da oče prizna očetovstvo nezakonskemu otroku, in sicer: če je oče skrbel za vzdrževanje in vzgojo otroka, če sta mati in oče v času, ko je bil otrok spočet, živela v skupnem gospodinjstvu; če je oče pismeno priznal otroka za svojega; in če spočetje sovpada s časom, ko je oče posilil nezakonsko mater.

Novi zakon priznava nezakonskemu otroku nasproti materi vse pravice za-

konskega, nasproti očetu pa le nekatere. Tako ima nezakonski otrok pri dediščini pravico le do polovice deležev, ki odpadejo na zakonske otroke.

Nadalje je izšel novi zakon o bolgarskem državljanstvu, ki je nasproti ženi dokaj pravičnejši od prejšnjega. Doslej je vsaka tuja državljanka, ki se je poročila z Bolgarom, avtomatično pridobila bolgarsko državljanstvo. Nov zakon predvideva, da lahko tujka, poročena z Bolgarom, zadrži svoje državljanstvo, če v roku treh mesecev po poroki izrazi takšno željo. Enako Bolgarica, ki se poroči s tujim državljanom, lahko zadrži svoje državljanstvo, če v roku treh mesecev po poroki ne izrazi drugačne želje. Zanimivo je, da v Bol-

gariji še ne priznavajo civilnega zakona.

Med zakoni, ki bodo gotovo v kratkem stopili v veljavo, je za ženske posebno važan zakon, ki bo priznal ženi pravico do samostojnega izvrševanja advokatskega poklica. V Sofiji imajo sicer na univerzi tudi juridično fakulteto in precejšnje število sposobnih juristik, vendar doslej še niso smele vršiti poklica, za katerega so se z vso vestnostjo pripravljale.

Tako so v preteklem letu tudi napore za nove pravice žene, poleg prosvetnega in dobrodelnega dela, ki ga z vso intenzivnostjo vrši vseh 144 ženskih društev, vključenih v Ženski zvez. Prišli nekaj novih sadov.

Narodni običaji na Bolgarskem: Nevesto tehtajo

Vprašanje gospodinjstev pomočnic

Pobuda hrvatskih gospodinj, kako naj bi se dosegla boljša strokovna izobrazba kuharic in sobaric

Te dni so prinesle zagrebške »Novosti« zanimiv članek o poskusu društva »Hrvatska majka«, da bi nekako uredilo položaj hišne pomočnice. Iz članka poskušamo nekatera koristna izvajanja:

Društvo »Hrvatska majka« se skušalo uvrstiti mlada dekleta, ki prihajajo velikoma s kmotov in stopajo v vrste gospodinjstev pomočnic, v katgorijo »čevč«. Tri leta naj bi se vsako dekletke s praktičnim delom v privatnih gospodinjstvih učilo gospodinjstva. V tretjem letu pa bi obiskovalo nekakšen završni tečaj v gospodinjstvi šoli. Vendar je prišlo društvo do spoznanja, da je to v praksi neizvedljivo, v prvi vrsti pa zato ne ker ni uračeno, društvo s tem v zvezi obvlada nekatere svoje finančne in umestne predloge. Takole pravi:

Od vseh strani se slišijo protiče zoper gospodinjstev pomočnice. Danes je že težko najti hišo, v kateri bi dekletko osalo

vsaj eno leto. A temu niso kriva samo dekleta. Vzrok je največkrat v delstvu, ker nimamo nobenih zakonitih uredbov o delu in o kvalifikaciji gospodinjstev pomočnic. Kdo določa plačo, kdo ve kaj o minimumu in maksimumu plače? Ali so zakonitne delovne ure, dopust, čas za počitek? Kaj smejo gospodinjstev pomočnice in če so pravice in zahteve ne morejo biti vse daleč z zakonom potrjene, dokler ni delo gospodinjstev pomočnic povzdignemo do poklica, ki po določenih učni deli usvoji dekleta za delo gospodinjstev pomočnic.

Hišna pomočnica ne sme biti poslednje bitje v družinski zaležnici. Imeti mora občutek, da je koristen član narodne skupnosti, ki mu gredo te pravice do prijetnega življenja, zato obstaja kakor njeni delodajalci. Obe gospodinjstva in ena pomočnica morata imeti pravičen del

medsebojne odgovornosti. Dekle naj bi stopilo najprej v strogo gospodinjstev šolo, kjer bi se učilo snati in čistiti; ter najvažnejših hišnih opravil. Stara bi morala biti vsaj že petnaest let. Nato bi sledila dveletna praksa v prvem gospodinjstvu, kjer bi dekletke dale ohranile, gospodinja na bi morala leto dni plačevati mesečne stroške šole, ki jo je dekletke absolvirale. Šele v tretjem letu bi dobivala začetno plačo. Tretje leto bi se moralo zaključiti z izpitom na gospodinjstviški šoli, kjer bi se vsakemu dekletu izdalo izpričevalo S takšno kvalifikacijo bi dekletke stopile v službo, ko je meštem že tudi dovršilo 18. leto in je sposobna, da prevzame službo kuharice ali sobarice. Isto disciplino kakor od dekletke pričakujemo seveda tudi od gospodinjstev. Zato mora biti tudi sama izobražena v hišnih opravilih. Zaradi tega je potrebno, da vsako dekletko iz vseh slojev absolvirajo gospodinjstev šole. One na ki imo bo gospodinjstvo poklic, potrebuje prav toliko pouka kakor za kakršno koli drugo službo.

Pridomimo na to, da se vsi ti zahtevi postavljajo za Slovenke, ko so se pred leti udeležile kongresa Jugoslovanske ženske zveze v Zagrebu. Ostalo je seveda le pri zahtevah...

Nemška ura

Odmor — vsi hiti iz zlatih razredov na sveži zrak. Po hodnikih odmeva vesel smeh in pogovor. Tu je zbrano vse, od najmlajših, prvošolčkov, ki se veselo love okoli vogalov in stebrov, pa vse gor do resnih osmošolcev, ki stojijo dostojanstveno v mahiranih gručah in razpravljajo o vseh mogočih stvareh. Tu razlega eden svetovno-politični položaj, tam kritizira drugi večerajšnje gledališko predstavo in tam spet pripoveduje tretji, kje je bil večeraj popoldne. Največ pa govore seveda o pokuku, o predmetih in profesorjih, na katerih račun pade marsikatera zabavna in pikra, da bušijo okoli stoečih v glasen smeh.

Zvonec. Tisti zvonec, ki je že tolikokrat rešil marsikoga gotove »fajfe«, kliče znova v razrede, kjer se nudi kaj zanimiva in zabavna silka. Debatate, ki so se razvile na hodnikih, se v razredu mirno in še z večjo gorečnostjo nadaljujejo. Vse govori povprek, tisti pa ki bodo v prihodnji uri vprašani in še eni, tako imenovani »strebjarji«, sede ko približi v svojih klopih in se gulijo današnje lekcije. V zadnjih klopih, kjer je nekaka trdnjava vsega onega, kar imenujemo študentovski, pa hito prepisovati naloge, kajti večeraj popoldne ni bilo časa. Vsak je imel svoj opravke, bodisi v Tivoliju na svežem zraku, bodisi v slaščičarni ali kinu.

V razredu buči ko v panju, ne glede na to, da je že zvonilo, kajti vsi se znanašajo na »strebje«, ki stoji na hodniku, da jih bo pravočasno opozorila na bližajočo se sovražnika. Res pride ves učenec Brane, ki je danes na straži, v razred in da z roko znamenje, da je sovražnik na vidiku. Vse hiti na prostore, in ko se odpro vrata razreda, stoji vsak mirno in tiho pri svoji klopi.

Profesor vstopi. Debel, mafne postave, z oči, dolgi lasi in kosčimi, na kitanski način zviti brki. V roki nosi nemško čitanko. Z neprimili koraki se bliža »katedra«, dostojanstveno sede, odpre »razrednico« in začne vpisovati.

Razred pa se kar ne more in ne more umiriti. Jezno dvigne profesor glavo in zavpije, menda danes že tretjič, svoj: »Ne govorite, ki pa ne začete mnogo. Že sam na sebi zabavne postave, izpodbujajo s svojimi vzklili študente k še večji razigranosti. Končno je s svojim vpisovanjem gotov. V razredu postane tiho kakor pred nevihto. On seže po knjigo, v kateri ima imenik, in pokliče svojo prvo žrtev. — Dušan se počasi dvigne, pogleda dostojanstveno najprej po razredu, nato pa se profesorja in stopi s počasnimi koraki na oder. Na prvi pogled bi delal človek, ki ga ne pozna, da se bo odločno odrezal. Toda ko dobi vprašanje o Goetheju, ki ga je profesor prejšnjo uro obravnaval, mu beseda kar ne gre iz ust. Kot pravi študent seveda zadnje ni nič napačno in zdaj stoji nemo pred sodnikom. Sodba je krška in že stoji na odru nova žrtev. — »Was weisst

du über Goethe?« Spet isto vprašanje, ki se vrsti potem tako dolgo, dokler ne pride na vrsto Drago, ki se vsaj nekaj spominja o življenju in delovanju tega moža.

Medtem pa dela v klopih vsak svoje. V zadnjih klopih kvartajo ali pa mirno in brez najmanjšega strahu prepisujejo naloge, tam neke v sredi se dva z vso vnemo pogovarjata bog ve o čem, najbrž o večerajšnjem plesu. Le oni siromski v prvih klopih morajo paziti ali se pa vsaj delati, kakor da bi sledili pouku. Samo kadar pride na vrsto nova žrtev ali pa se po razredu razlega profesorjev ovin: »Ne govorite! Kaj hočete v razrednici?« — digne vsi vsaj za trenutek svoje glave. Vendar se ne dolgo dolgo motijo, kmalu se zatopi vsak iznova v svoje delo.

Končno se ura le usmili, trpinov in jih z zvonceom odreši nemške sile. Velikotono in se po vojaško, v ravnih vrstah postavijo ob klopih. Gospod profesor je bil menda pri vojakih in zdaj uvaža tečen, red tudi v osmem razredu. Mirnih korakov, kakor resničen poveljnik odide iz razreda. Za njim pa se odpre pravi pikel. Vse se smeji, kriči in vpije. K sreči pa je že dovolj daleč, da ne sliši več dovtipov na svoj račun.

Take in podobne ure se vrste druga za drugo ves dopoldne, dokler zvonijo po hribih inških cerkvah ne naznanijo časa poldanskega počitka. Takrat se odpro tudi vrata naših šol in iz njih se usipa množica, željna zraka in razvedrila. I. B.

O kovinskih prevlekah

Ze dolgo pozna človeštvo posrebrevanje in pozlatenje manjvrednih kovinskih, pa tudi nekovinskih predmetov. To so delali že Egipčani 4000 let pred n. r. rojstvom, Grki in Rimljani. Seveda so poznali le plansko posrebrevanje in pozlatenje. Danes ta način, čeprav je mnogo popolnejši, bolj malo rabijo, ker posrebrevanje ali pozlatenje večinoma na galvanški način, ki porabi mnogo manj zlatne kovine, ko prvi in je tudi preveč bolj odprna.

Galvanski način je, da obesimo predmet, katerega hočemo pozlatiti ali posrebiti, najboljše, v raztopino kake malo disocirane soli srebra ali zlata (to se pravi, soli, ki v vodi malo razpade v električno nabite delce) in damo skozi raztopino učinkoviti električni tok, tako da romajo pozitivno nabiti delci zlata ali srebra na obešeni predmet, oddajo tam svoj naboj in se trdno izločijo na njegovi površini. Za galvansko prevleko rabijo danes namesto srebra v veliki meri indij, ki ima lepši bleklo ko srebro in je prevleka še odpornejša. Se v večji meri pa rabijo danes žlahtno prevleko iz rodija (rodiranje), s katerim prevlači celo zlato in platino poleg nežlahtnih kovin, čeprav je rodij manj žlahten od zlata, a ima izredno lep sijaj in prijetno barvo. Je tudi odpornejše in ščiti tako bolj žlahtne kovine.

Z razmahom železne industrije, so pa začeli stremeti za tem, da zavarujejo marsikje manj odporno železno površino pred rjo z odpornejšo. Kovinske prevleke so s tem postale važna veja v tehničnem gospodarstvu. Najprej so začeli železo prevlačiti s cinkom (pucinkana pločevina) dalje pocinati (bela pločevina). Oboje preleke so dosegli, da so železni predmeti vtrkali v raztopljeni cink oziroma cin. Železne ali jeklene predmete, katere ne obdelujejo več naprej, so začeli galvansko prevlačiti z niklom (ponikanje). Ponikanje je danes izpodrinilo pokromanje. Kromova prevleka se je pokazala lepša, trajnejša in odpornejša. Vendar se danes že uveljavljajo še nove kovinske prevleke. Kovinska prevleka iz kobalta (pokobaltanje) kovinska prevleka iz kadmija (kadmiranje) in iz volframa (volframiranje) so se vse dobro obnesle in so enako vredne kromu in celo boljše, vendar v naše praktično življenje še premalo vpelane. Kakor hoče imeti danes vsak pokromano kolo in ne poniklano, tako bodo jutri zahtevali kadmira ali volframirana kolesa.

Imamo še druge kovine, katere bi služile kot kovinske prevleke, a zaradi svoje redkosti niso tehnično uporabljive.

Pogovori ob kosilu

Miza je pogrnjena. Iz krožnikov se kadi juha in širi prijeten vonj po jedilnici. Radio, ta nezgodni del inventarja sodobne jedilnice, že daje prva popoldanska poročila.

Kosilo se začne. Nekaj časa ima besedo samo napovedovalec. Govori zdaj v nemščini, zdaj v francoščini ali angleščini. O obiskih diplomatov, o veliki zunanji politiki, o zmagah in porazih, o prodiranju in umikanju...

Skoraj ne utegnemo misliti na to, kaj je mo. Zdaj gre za Bardio, drugič gre za obisk vplivnega diplomata, za važen državni ukrep... Juha je morda presoljena, omaka za spoznanje zažgana — kdo bi utegnil misliti na to! Zdaj ne govori več napovedovalec sam. Sledijo komentariji, uganjanja, prekanja. Kakor da ne sedimo za pogrnjeno mizo, pred kosilom, ampak pred šahovsko desko, kjer se dva dobra šahista neusmiljeno naskakujeta.

Kako vse drugače, tiho in idilično, so pred desetletji za tole mizo obedovali naše babice in dedi s svojimi otroki. Noben glas, ki bi prihajal po radijskih valovih iz velikega sveta s svojimi razburljivimi novicami, jih ni motil pri jedi, ki so se ji predajali z vsem užikom ljudi, ki radi dobro in v miru jedo. Zdaj naše misli niso pri krompirjevih valjencih, marveč pri Su-ezu, pri Rokavskem prelivu, v vroči Libiji.

— Ali veste, da zdaj tudi soli že več ne dobimo!...

Smo že tu! Politika, velika in majhna, je za danes absolutirana. Na vrsti je draginja, pomanjkanje živil. Tako, tudi soli ni več. Komentariji so najrazličnejši. No, upamo, da nam bodo čez nekaj dni že spet postregli z njo — čeprav bo za krono ali kaj dražja. Pred dnevi so nas begali z vžigalnicami, češ, da se bodo podražile in da jih sploh ne bo dobiti. Že dolgo ni bilo takega povpraševanja po vžigalnicah kakor tiste dni. In vsakdo je hotel kupiti po več skatlic hkratno. Dobil je seveda le eno, kjer so jih sploh še kaj imeli.

Posebne pozornosti je deležen sladkor. Danes zahteva nakupovanje posebno potrpežljivost. Hoditi moraš od trgovca do trgovca, preden dobiš kilogram sladkorja, ki je zdaj že preko 18 dinarjev. Preden prideš do spoznanja, da moka, bodisi bele ali črne, nikjer nimajo, prav tako kave... Pravijo, da bomo kmalu pili mleko po štiri dinarje...

Kosilo je preprosto z eno samo prikuho. In nič ga ne gre v pomije. Medtem ko smo posreženi kompot, smo tudi že obdelali vse poslednje cene, ki so se spet brez potrebe dvignile. Tako smo pri kraju s snovjo za pogovor in s kosilom. Naši pogovori so se prav tako poenostavili, kakor so se poenostavili naši obroki.

Drago Košmerlj:

Da bi bilo vsaj za moko...

»Ali ste res tako revni?« sem vprašal mater dveh otrok, ki hodita v šolo, ko ju je prišla opraviti, da sta izostala, ker nimata čevljev.

»Gospod,« je dejala, »če bi prišel nekdo slep in gluhi in bi samo potipal, pa bi vedel, da smo revni!«

Prihodnje nedelje sem jih obiskal. Hiša stoji na ramenu. Včasih je bilo več številk, zdaj pričajo samo razvaline, da so tu živeli nekdanji še drugi ljudje. Zgodba je kraška in preprosta, a vendar tako žalostno resnična. Mladi so odšli po svetu stari so umrli in počasi je jel padati kamen s kamna... Ženska je imela prav. Znanje, če hče dovolj glasno priča mimoizrednemu da je tu beda znan got. Omet je na mnogih mestih odšel, streha je na spodnji strani vsa zakrpana, nekaj je slame, vnos pločevina, opaka deske. Zgorajna streha strehe je iz onke ni tako dolga, kar je bila prenovljena. — Vnelim v hišo. V zakletih veži hore pohištvo, miza, nekaj škofov in star, verast železen štedilnik.

Žena začuti moje korake in odpre hišna vrata.

»Ne smete zameriti,« se opravičuje, »ni sem imela časa pospraviti.«

Pohištvo je bomo: miza, postelja, klopi okrog neč in ob stenah. To je vse.

Položoma se razvije poročilo. Žena pripoveduje mirno tako vsakdanje, to da bi govorila o najvažnejših rečeh. Pa saj to kar pripoveduje, je njej najbolj žalostno. Iz njenih besed ne se širi pred menoj tista naša ta, tla beda, ki je doma v škrtih krajih, ki malekalo zanj. Bodo, ki je doma v prunkatosti stene, ki jo žene opušča svoje zvedo. Eno izmed mnogih zgodb, ki so tako znane in ki so si tako

podobne. Saj je pri vseh isti zunanji okvir: številna družina, koča brez zemlje in otrok mora za kruhom v svet. Morda senja tudi o tistih stvareh, ki jih sanjajo drugi ljudje: o sreči, tudi o ljubezni morda... Trpljenje pa je vselej tako česno, vsakdo ga po svoje nosi in morda so si podobni le v tem, da se na koncu pozabijo vprašati kaj je življenje, pozbilo na senje in razrednje verujejo da je tudi to življenje, kar se imenuje trpljenje.

»Nisem iz tega kraja doma,« pripoveduje, »rodila sem se na Dolenskem. Oče je zgodaj umrl in mati se je drugič poročila. Kar nas je bilo od prvega očeta, smo šli od doma. Bila sem dekla na kmetih. Delala sem, kot kako sem delala dan na dan, leto za letom. Pa človek se naveliča. Rad bi bil kje na svojem. Vsi krogič zemlje, da imam si misli, morda sčena, kaj dokuriti, zrediti kravo, pa bo šlo. Tako sem mislila. Vzela sem vdova in prišla v to hišo. Nekaj časa nam je nekako šlo. Potem pa vedno slabše. Moja je bila bolehen. Početi sem hodila na dnino. Pa skoraj vsako leto je prišel otrok. Šest jih je bilo v osmih letih. Ne veste, gospod, koliko sem prestala. Tri otroke sem rodila brez babice, žive duše ni bilo pri meni. Zadnji se je rodil že no možovi smrti. Pred tremi leti je umrl. Čez štiri mesece je otrok prišel na svet. Tisti časi so bili natušti. Če se spominam nazaj, ne morem sama verjeti.«

Žena se zamislila, vzdihne in sklene roke.

»Kaj bi vam pravila, kako je bilo. Sama s kopo otrok brez vsega. Hiša slaba, streha vola vsprvode.«

»Zdaj je vsaj streha za stilo, sem ji dejal

»Da, streha smo popravili. Ne morete verjeti kako je bilo tisto pomlad. Deževalo je neprestano, streha votla, kapljalo je z vseh strani v hišo. Nismo imeli kje stati, povod je teklo na nas. Otroci so jokali. Stiskala sem jih medse, da niso bili mokri in da jih ni zeblo, po hrbtu mi je kapljalo s strona.«

»Pa niste chupali?«

»Ne, nisem. Sama ne vem, kje sem vzela toliko moči. Zaprle sem se, da mora biti do fesen streha pokrita. Delali smo, otroci so delali doma, jaz sem hodila na dnino. Nabitni smo gobe, korenine, mahove in čisto za čni, vse, kar je bilo mogoče dobiti kakšno dnino. Nekaj sem naprosila, nekaj sponadila, nekaj opake smo že imeli in jeseni je bila streha gotova. Od takrat vsaj na suhem spimo.«

»Kako na zimo za zimo kako boste živeli?« sem jo vprašal.

»Kako bomo živeli? Sama ne vem. Ko bi ne bilo malih otrok bi bilo laže, tako pa ne morem nikamor z doma.«

Nekaj časa je molčala. Oba sta molčala. Potem se je obrnila k meni in rekla počasi:

»Gospod, če bi napisali kam kakšno prošnjo. Morda bile kaj dobila. Vsi toliko, da bi se pretolčki čez zimo. Da bi bilo za moko.«

Tako je hitela naštevati in glas se ji je nekoliko dvignil, ko da je dobila novo upanje, ko da bo le našla izhod.

Občutil sem ji in napisal prošnje na razne dobrodelne organizacije...

Ko sem odhajal od nje, mi je zvenelo v ušesih:

»Gospod, če bi napisali...«

Ko da je govorila ta tih, skrita beda in trpljenje. Ko sem pisal, sem hotel porabiti njene lastne besede: »Pa če pride kdo spet in gluhi, pa bo potipal, in vedel bo, da smo revni...«

Za predpust

Predpustni čas spet je prišel v deželo in z njim začne življenje se veselo. Prišel je čas nečistih prireditiv, prišel je čas snubitev in ženitev. Na noge zdaj, vi, željni veselje, zabavne družbe in cvetočih lic!

Kdor rad izbral bi deklico si zvesto, kdor rad dobil bi srčkano nevesto, poljubov fejen je, ljubezni prave, kdor lahke samo je željan zabave — le hitro pojdi na predpustni ples, izbira tam volika bo zares!

Tam dame črne najdeš in blondinke, preproste deklice in glazirke; tam najdeš v popju prvo nežno cvetje in drugo, zrelo, ki že gre v poletje. Je mnogo lepih, dostih grdih vmes — zares je pester ta predpustni ples.

I stare tjakaj pridejo device, Sicer te niso vedno krasotice, ker dolgo je devišvo mučenštvo, četudi vedno bilo ni svečništvo. A mlado, vroče se je njih srce, ljubezni tudi one si žele.

Omamiša tale s čari te telesa, a ona z ognjem svojega očesa, s lepoto mehke, snežnobele kože, spet druga s lici, ki cveto ko rože; a vsaki je od njih največja slast; če možko srce spravi pod oblast.

Kdor fejen pa duševne si lepote, vedenja ljubkega, srca Jobrota — glej, tudi taka more se dobiti, le malo teže jo je pogoditi! Največja pa seve lepota je: s telesom krasim — dobro se srod.

Zabave in koncerti se vrstijo in deklice goreče si želijo, da ribo tolsto bi na trnek ujele. Naj želje se izpolnijo iskrene, potem pa v sveti zakonski pristan — naj srečen vam bo v njem življenja dan! Ivan Simonič

TOZBA

»No, kako se je končala odškodninska pravda, za lastnikom psa, ki vas je ugriznil.«

»Slabo.«

»Zakaj pa?«

»Odnehal sem. Moj nasprotnik je imel odvetnika, ki bi bil skoraj dokazal, da sem jaz oklal psa, ne pa on mene.«

V ZENITNI POSREDOVALNICI

»Torej, ženo bi rad dobil. Mora pa biti lepa in mlada. Poleg tega mora imeti najmanj milijon dote.«

»Takšna žena bi morala biti prismojena, da bi vas vzela.«

»Dobro, prismojena je lahko.«

ZVESTA ŽENA

Grun je prišel domov in zalotil Gelba pri svoji ženi v strasnem objemu. Besno ga je vprašal:

»Ali imaš revolver s seboj?«

»Imam.«

»Tudi jaz ga imam. Šla bova v sosedno sobo in se tam streljala.«

Ko sta stopila v drugo sobo je Grün dejal Gelbu:

»Ustrelila bova v zrak, padla na tla in se delala, da bva mrtva. H komur bo žena najprej stopila, ta naj jo ima, drugi pa se bo umaknil. Velja?«

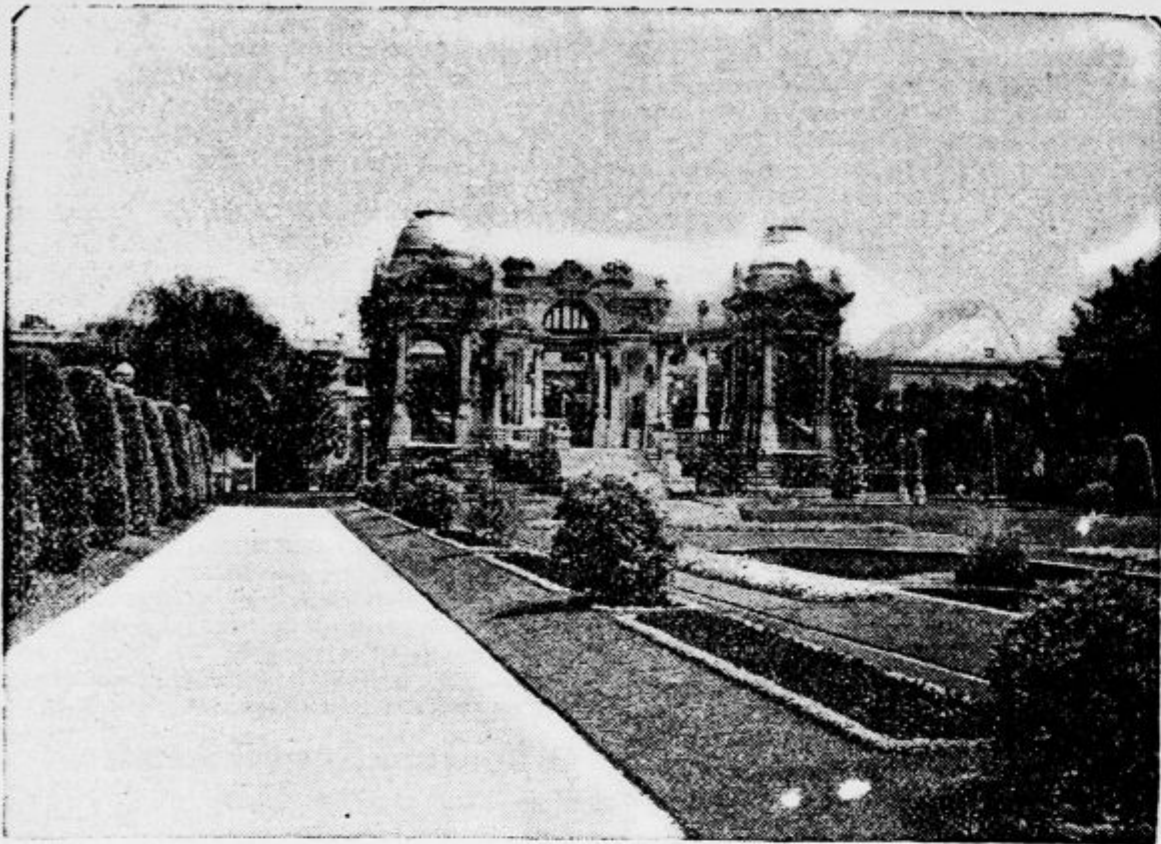
»Velja.«

Počila sta strela. Gosna Grünova je planila v sobo in porjedala na tla. Moza se nista ganila. Pustila ju je, kakor sta tešla, stopila k omari, jo odprla in rekla:

»Blau, stopi ven! Oba sta mrtvala.«

Obisk v deželi iz Tisoč in ene noči

Egipt, domovina bajne orientalske romantike, je danes eno odločilnih bojišč svetovnega spopada

Kraljevska palača v Kairu

Egipt — dežela pravljic, faraonov, palm, piramid, samih čarobnih stvari, bi kdo rekel. Da, čarobno je vse to, res čarobno za oko brezskrbnega potovalca, ki je prišel v to deželo, da se nagleda lepote in se sprosti vseh spom, ki so ga imele vkovanega v kakršno koli odvisnost. Ker tu je vse prostorno. Ceste — idealne, široke, sijajno asfaltirane, ki pri Kairu tvorijo krasen dohod do piramid in se iztekajo v puščavo. Lepa je puščava in mogočna v svoji razsežnosti. Bolj globoko je celo njena enoličnost veličastna in ob tej daljavi, ki ji ni konca, kar omeniš. Mestoma se ti zahoče, da se sezuješ in stopaš bosonog po čistem zrnatem pesku. Tu šele razumeš beduina, kako mora ljubiti svojo prostost. V tem pesku, vetru in pekočem soncu je zrasel, on je tu gospodar, vsa prostrana puščava je njegova, za njo se bo boril — le ona je vzrok, da je on, beduin najbojevitši izmed tamkajšnjih plemen. Mirno sedi pri ognju, ne gane se, ali nobena sprememba, še tako neznatna, ki nastane, kolikor sega njegovo oko, mu ne uteče. Ko ga na njegovih pohodih prevzame trudnost, leže med kamenje na pesek in ga ne ločijo od tal. Pokrije si obraz in zaspi. Je pa tudi izredno dober jezdec in užitek je, gledati ga, kako šviga s svojim divnim konjem skozi nepregledno ravan, sedeč na njem kakor vili.

Nekaj kakor senca raste iz daljave iz tal in polagoma izprevidiš, da se izluči iz nje zelenje, nasebin. Ze srečuješ vozice z bivolo vprego, natovorjene z bananami in pomarančami, osličke z deteljo, velike s težjimi tovari. Na polju vidiš feleha, ki vdano dela od zore do mraka za mila skromno plačilo. Ne hrani se kdo ve kaj od živila, svojo žilavost in odpornost dobiva od sonca, ki ga vsega prežge. Zato dobelega feleha ne boš nikoli videl. Ob času molitve se najprej umije, nato se, obrnjen proti Mekki, skloni, da izusti svoj slavo vsemogočnemu Alahu. Po končanem delu obično svojo galabijo, vrhne odejo, in se napoti domov. Dom njegov je neke vrste zidanica iz žgane, največkrat pa nečlane ilovice ali pa celo iz samega blata, zelo pogosto celo brez oken. Zelo je klonen, plah. Ali tudi njemu obljublja boljše čase in že se je začel resen pokret. Sicer bo treba precej truda, kajti feleha je zelo konservativen. Ne pripraviš ga od tega, da bi pil samo filtrirano vodo, ne, samo prava, pristna voda naravnost iz božanstvenega Nila je za njega dobra, od nje dobi moč, ona ga podžge, njen okus mu prija. Filtrirana voda je za feleha prazna, pichka, brez vsakega okusa, zato je noče piti. Kaj zato, če 90% arabščini kmotov boleha zaradi tega, ko pa se ne morejo odreči sveti vodi iz Nila? Sicer pa Arabci-mohamedanci ne pijejo vina, sploh alkohola ne, to bi še bolj porazno vplivalo na njegovo zdravje in bi postala umrjivost še večja.

V pogledu higijene se vidi že znaten napredek čeravno še vedno preobila muh. Trdno prenaša glivice. Posebno očešna bolezen je razpasena in slepci niso redki. Tak slepec hodi n. pr. precej brezskrbno po cesti, pomagajoč si pri tem s palico, in se vselej tudi najde pasant, ki ga bo, kot nekaj samosobni umevnega spremljal na ono stran ulice. V par moreh se še najde v steni vzdane kamenite plošče (men- da iz alabastra), v katero je biljil slepec, prosoč Alaha za čudež, in baje ga ni prošil zaman. Zato je Napoleon dal izruti nekaj takšnih čudodelnih plošč in jih odnesel iz mešje v Pariz, da bi tudi njegovi slenci izpregledali. Toda v tujini je čar izgubil. Alah je samo svojim vernikom pomagal, drugim ni bil radodaren.

Z manevrov egiptске vojske

Tudi tifus precej ograža prebivalstvo. Priporočljivo je vsako leto, ali vsaj vsaki dve leti vzeti cepivo. Lani so oblasti posebno strogo pazile na to, da so bili vsi šolski otroci cepljeni zoper to bolezen, istako tudi odrasli. Najboljše je baje cepivo iz domačih glivic za tamkajšnje ljudstvo. Trdno verujejo domačini v uroke, slabo oko, kar pa znajo najbolje prepoznati hage, ljudje, ki so že enkrat napravili romanje v Mekko. Njim je dana ta moč, da uročenega ozdravijo. Pri tem večkrat prebodejo kos papirja ter pri vsakem vbodljaju imenujejo znano osebo, s katero se je bolnik v teku dneva srečal. Ta papir se na to seže

Oaza Siua, važna strateška točka v zapadnem Egiptu

nad kadilom, s pepelom se namaže čelo uročnega ob spreminjanju tajnstvenih molitvic in gibov. Kmalu nato se pokaže uspeh.

Zelo pridni, skorajda zgledno pridni so mali obrtniki, in kakor so pač Arabci, z malim zadovoljni. V mestu imajo svojo cetr in tam dobiš za majhen denar njihove izdelke. Posebno dekorativna je uica zlatarjev v Muski v Kairu, kjer imajo v malih trgovinah, stisnjenih druga tik druge, razstavljeno svojo zlatino. Včasini zaostuje takemu trgovcu 1 do 2 kv. m, da si postavi svojo delavnico. V skromnosti so naravnost iznajdljivi, zato pa znajo biti zelo ljubeznjivi. Neredko postrežejo svojemu klijentu s kavo ali čajem, nakar je ta moralno primoran, da se odzove s kakšnim nakupom. V Muski cene niso stalne, lahko barantaš po mili volji in si končno vselej prepričan, da si napravil dobro kupčijo. Tudi če si zapraviš dvakrat večjo vsoto, kakor si se bil namenil, in niti kesati se ne. Ulice so tu ozke, svetloba je slaba, tako da izločeni predmeti izgledajo še bolj čarobni in zapeljivi. Proti večeru pa skoraj ni priporočljivo šetati se tu naokolo, posebno pa ne za bojazljivce ali pa za takšne, katerih čut za orientacijo je bolj medel.

Zato pa ima moderno mesto lepe, široke ulice; promet se vrši v redu, karambolov skoraj ni ali pa zelo malo. Kar je starih, trhljih, razpadajočih četrti, brez velikega obnavljanja poderejo in hipoma se kraj izpremeni v najmodernejši del in zve-

že z ostalim omrežjem cestne železnice. Delovne sile so bile skoraj do danes domačini, vodstvo pa skorajda izključeno v rokah inozemcev ali naturalizirancev. Zdaj pa si domača inteligenca vedno bolj krči pot v vse panoge, trgovine in industrije ter je na nekaterih področjih pokazala izredno sposobnost.

Par naših jugoslovanskih inženjerjev je v Egiptu, sicer pa je izmed 4 do 5000 Jugoslovancev največ Hrvatov, Srbov, Macedoncev, ki imajo večidel mlekarne, je tudi nekaj. Od Slovencev pa so skoraj izključeno same ženske, ki prihajajo sem, da s svojimi prihranki od trdo zasluženega dela plačujejo dolgeve za domačije, ki bi jih sicer upropastili. Omeniti moram končno še razkošje vrtov in nasadov, posebno v Aleksandriji, v Muzhi, in istotam zavida-nja vredno plažo, ki se razprostira ob skoraj 20 km dolgi obali, vzdolž katere drži vzorno asfaltirana široka avtomobilska cesta. Letos je prazna, vojna vihra je tudi tu pokazala svoj vpliv.

Zn

Ameriški poslanik William Phillips, čigar povratek v Rim tolmačijo kot izraz posebnega zanimanja Amerike za nadaljnje zadržanje Italije v vojni

Salve egiptске artiljerije novemu kralju na čast

Najmlajši poveljnik najmlajše vojne mornarice

Vrhovni poveljnik in ljudski komisar sovjetske vojne mornarice je 39letni Nikolaj Gerasimovič Kuznecov

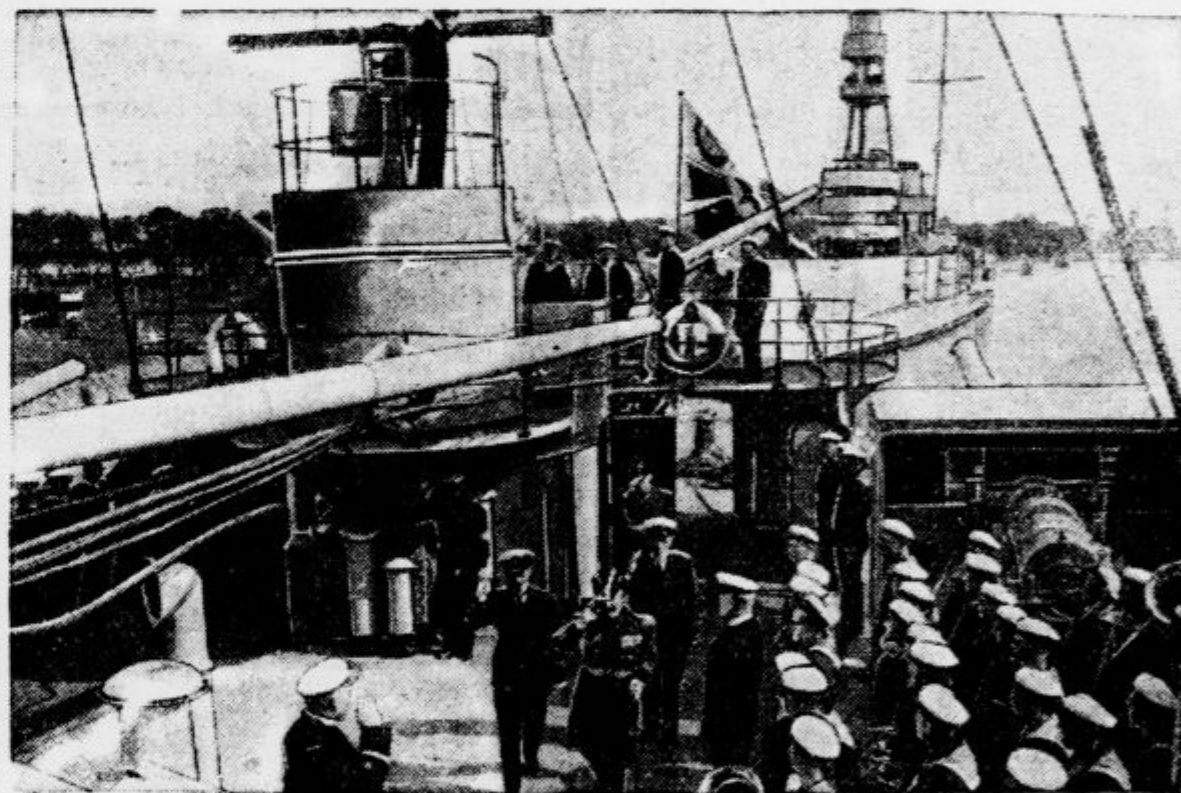
V zadnjem desetletju in deloma že prej je sovjetska vlada posvečala mnogo skrbi in žrtvovala znatna sredstva za izgraditev vojne mornarice, ki bi bila kos svojim nalogam v vsakem času in položaju. Skupaj s mornarico je rasel in se z njo vred razvijal tudi njen vrhovni poveljnik N. E. Kuznecov.

Kuznecov se je rodil leta 1902 v volodgijski guberniji kot sin revne kmetijske družine. Star 12 let, je izgubil očeta in se odpravil v mesto za delom in kruhom. Ze zgodaj je skusil grenke sadove življenja. V letih revolucije in intervencije na severu je s 15 leti stopil kot prostovoljec v vojno mornarico in se boril na strani boljševikov. Ze od takrat služi v sovjetski mornarici. Ko so se viharji revolucije polegli, je stopil mladi Kuznecov v mornariško šolo, kjer si je pridobil sistematično strokovno znanje in p.rvo splošno izobrazbo. V času šolanja je delal kot strojnik, kurjač in signalist na znameniti križarki »Aurora«, ki je bila s strel in carsko zimsko palačo dala znak za pričetek oktobrske revolucije. Po dovršeni šoli je bil dodeljen črnomorski mornarici. Ze prej je služil v mornarici na severni Drini in na Baltiku, tako da je 20-letni mladenič imel že lepekušne. V Črnom morju je prišel na novo, znano križarko »Črveno Ukrajino« kot prvi pomočnik kapetana. Na tej ladji se je posebno odlikoval kot vzgojitelj mornarjev, v čemer je bil neprekosljiv. Pod njegovim poveljstvom je omenjena križarka pri tekmovanju vseh ladijskih edinic dosegla prvo mesto. V vsej mornarici so zaslo-vele metode, ki jih je uvažal mladi Kuznecov.

Leta 1929 so ga poslali na vojaško mornariško akademijo, ki jo je po treh letih odlično dovršil. Po študijah so mu zupnili čisto novo ladjo, na kateri se je izkal vrednega poverjenih mu na og. S svojimi 36 leti je bil imenovan za vrhovnega poveljnika vojne mornarice na Tihem oceanu. Tako je spoznal vsa torišča udejstvovanja sovjetskih pomorskih sil ter kmalu postal vrhovni poveljnik vse sovjetske vojne mornarice in ljudski komisar. Danes je star komaj 39 let.

Admiral Kuznecov je vzrasel tesno skujaj s sovjetsko mornarico. V praksi in teoriji je izborni poznavalec mornariških vprašanj, saj je prišel še kot deček na vojno ladjo v razburkanih časih. V teku let se je udeležil številnih voženj po inozemstvu, zlasti po turških vodah in Sredozemskem morju. Njegov organizacijski talent je izreden. Za svoje zasluge je bil trikrat odlikovan z redom Sovjetske zveze. Pri zadnjih volitvah po novi ustavi je bil v Vladivostoku izvoljen za poslanca vrhovnega sovjeta ruske SFSR. Je tudi član centralnega odbora komunistične stranke.

Ves razvoj admirala sovjetske vojne mornarice nam razodeva uspešno povezanost praktičnega in teoretskega dela. Kot deček je prišel s trdim delom na ladji, pozneje se je šolal v učilnicah in na vseh mornjih, kjer plujejo sovjetske ladje, in drugod. Prešel je različne stopnje dela od najnižjih do najvišjih. Sovjetska mornarica ima vsestransko podkovana strokovnjaka na čelu, ki ga preveva velika ljubezen do domovine.

Sovjetska vojna mornarica

Noč

Kako je začelo, ne vem, tudi ne vem, kdaj. Toda resnica je, da sem že kot otrok občutil nenavadno ljubezen do noči, mogoče že od prvih dni, ko sem jel razlikovati svetlobo in temo. Pozneje se je to občutje v meni vedno bolj izpopolnjevalo. Ko sem v otroških letih legel spat in je mati zapustila mojo sobo, nisem mogel opustiti, da ne bi bil spet vstal in hitel svinja, k oknu. Kjer sem z odojem od sedel na stolu in strmel skozi šipe v noč. Večkrat sem pri tem zaspal in se šele zbudil, ko sem zdrknil s stola.

V deških letih sem hodil na vrt, kjer sem posedal na kameniti klopi, ki je stala pod zelenim krovom širokega jesena. Iz tega senčnega sedišča sem mogel neopazno pregledati čudovito zmedo zelenih senčnic, globokih vratišč, oslepih okenskih šip, prašnih kotov, streh in balkonov, kar je s svojimi krivuljami in čudovitimi sestavi dilo sosodnim dvoriščem posebno podoba. In vsa ta stara rodopija je bila vedno napolnjena s prav posebnimi življenji.

Tam pod jesenom sem doživljal nenavadne zgodbe, žalostne in resne, katerih se je moje otroško srce udeleževalo vedno enako iskreno. Podnevi so bile vse stvari na tistih dvoriščih mrtve in res prav nič drugega kakor bedna ropotila, s katero se človek, ki ljubi smago, ne bi hotel baviti; ne da sim je podellla tisočero življenj.

Nikdar se nisem bal ali dolgočasil. Če sem se kot študent vračal s svojimi tovariški v noč domov, se je večkrat zgodilo, da sem se lotil od n'rove glasne družbe in se kmalu sam v kako temno ulico ali samotno nasad zamo da sem se mogel nemoteno predati čaru teme. Dnevna luč mi je marsikdaj nadležna, zdi se mi brez

poezije, ubija lepe sanje, dopušča, da misli nemirno friotajo okrog kakor splašeni golobi. Dan mine, njegovo življenje potече vedno v isto smer, giejmo, kamor hočemo. Podnevi vidim na vsakem predmetu sledove uničevanja, na izdelkih iz lesa zevanje razpok, izdobljne črvo, obrabo barve. Vidim razpoke v porcelanu, rjo na kovini, razpoke na zidu, velobno cvetlico, mrtvaško barvo jesenskega gozda. Z grozo spoznam, kako se ljudje starajo, kako njihovi lasje sivijo.

Sonce gleda na večno minevanje, toda noč in tema vsebujejo tisočere glasove, ve ah in si šepetajo pravilice. Vmes se oglašja prestrašen klic kosa, rukanje se lena, topotanje zaica ali plazenje ječa skozi šumeče listje. In iz zraka toži krik skovirja. Drugokrat pa je spet grobna tišina, ki vliiva neskončen mir v srce. Ptice soljo... Čelo čenčavo trstje ob tezeru ne šepet več. Kako blaženo mi je, če se zleknam v molčeti rolni noči podolž v travo in odslam za besedami običajni opazujem zlati tvačkanje tisočeri luči na zvezdnatem nebu.

O, vi ne po nate noči! Skazi nteno prostornost ere glisa podoben daljnemu vznosenju, kakor neprestano klicanje, ki nas neodoljivo vabi v ta vrt skrivnosti...

MOČ NAVADE

Trgovec Smola je prišel ponosno v župnišče, da bi javil rojstvo svojega prvega sina. Kmalu je izpolnil formular in ga pomolil Smoli:

»Podožite se tu v rubriki: oče!«
Trgovec je sedel, vzela perno in zapisal: »Tone Smola & Co.«

MARK TWAIN V ZAPORU

Marka Twaina so zaprli, ker je užalil nekera državnega uradnika.

»Kako je bilo v zaporu?« ga je vprašal znanec, ko so ga izustili. »Oh, razčaral sem se,« je odvrnil Twain. »Ko sem prišel v zapor, sem videl, da imajo tudi tam lopce.«

HEDECO

»To je bilo druka. Kakor blisk sem letel čez zapreke.«

»Na koncu ali sam?« ga je vprašal zloben prijatelj.

Zaključek III. zimsko-sportnih iger K D.

Veliko zimsko-sportno slavlje na Jesenicah

Vse je bilo v srcu Gorenjske glavni dan na prve velike zimsko-sportne manifestacije. K. je prinesel v obilni in sporedni udeležbo najboljših z msk h s portnikov mnogih lepih sportnih uspehov

Jesenice, 12. januarja.

Tretje leto že so se večerjali in danes ponovno zimsko-sportne igre, ki jih prireja Kranjska industrijska družba za svoje delavstvo. Letošnji dvodnevni spored, v katerem je sodelovalo okoli 500 tekmovalcev, je pridobil na pomenu zaradi sodelovanja in medsebojnega tekmovalnega reprezentančnega Jesenice, Ljubljane, Maribora, Celja in Trzinca, ne glede na samo dejstvo, da je med delavstvom KID mnogo tekmovalcev, ki so se vsa pretekla leta z največjimi uspehi uveljavljali kot člani jesenjskega Eustatva. O sobotnem sporedu, ki je obsegal vztrajnostni tek na 16 km za verificirane tekmovalce, dalje vztrajnostni tek na 4 km za neverificirane, patrolni tek juniorjev na 8 km in hokejsko tekmo med ljubljansko Ilirijo in celovškimi KAC, smo poročali že v nedeljski številki našega lista. Pri vztrajnostnem tekmu za verificirane tekmovalce je zmagal Jesenice Razingar Tone (1:15.14), ki so mu v tesnih presledkih sledili Franc Smolej, Jože Knific, Gregor Klančnik in Lovro Zemva. Kot prvi zastopnik Ljubljane se je plasiral na 7. mesto Franc Korenini, kot prvi Mariborčan pa na 10. mesto Karel Faneli. V patrolnem tekmu na 8 km je zmagala med 16 patrolami ona vajeniška šola, v tekmu na 4 km pa Iščan Ivan Hrovat med 33 tekmovalci. Hokejska tekma med KAC in Ilirijo se je končala z zasluženim zmago Celovčanov (4 : 2). Privlačila je veliko število gledalcev, ki so imeli ob bliskovitih akcijah in krasnih kombinacijskih potezih obeh ekip lep sportni užitek.

Ker so v tekmu na 16 km sodelovali tudi reprezentanti posameznih mest, naj izpolnimo naše prvo poročilo še z naslednjimi: V medmestnem tekmovalstvu je bilo prijavljenih z reprezentancami 5 mest, vendar so se na startu javile samo tri, ki so tudi prispele na cilj.

Zmagale so Jesenice (Razingar Tone, Smolej Franc), na drugo mesto je prišla Ljubljana (Korenin Franc, Iščan Ivan), na tretje pa Maribor (Faneli Karl in Legvart Lado).

Danes nask do ocki

Danes dopoldne se je tekmovala naslednja 2 tekmovalna 2 km, katerega start in cilj je bil na poboju Koče. Prva je tekla mlada ekipa K. SKA skozi 30 vrtec in cilj na močvirju s skupno višinsko razliko 400 m. Bila je tehnično težka in je zanimala od tekmovalcev vse zunanje.

Številne razmere so bile ugodne, tekmovalci pa je ovrnil osmer mraz, precejšnja magla in deloma tudi veter. Prijavljenih je bilo 50 tekmovalcev, na startu pa se jih je javilo 33, na cilj pa prišlo 33 od njih. Organizacija tekmovalstva je bila dobra.

Naslov prvaka zimskih iger KID v veloznamu na 2 km za leto 1941 si je prisvojil celovški Jože z Jesenice (voj. šola) s časom 2:07.4.

Naslednja mesta pa so zasedli: 2. Lukane Slavko (Trzinca) 2:14.9, 3. Zvan Alojz (Jesenice, maritarna) 2:15, 4. Koblar Stanko (Jesenice, žel. oddel.) 2:15.4, 5. Štampelj Tone (Jesenice, strojni oddel.) 2:19.1, 6. Praček Ciril (Jesenice, mezdni oddel.) 2:22.7, 7. Knop Ljubo (Celje), 8. in 9. Mičeli Leon (Jesenice) in Megušar Marjan (Ljubljana), 10. Znidar Emil (Jesenice).

V medmestnem tekmovalstvu je bilo za to disciplino prijavljenih 3 reprezentance. Plasirale so se takole:

1. Jesenice, (Bertonec, Zvan, Koblar, Štampelj), 2. Celje (Knop, Mejavšek, Grašičnik, Dvoršek), 3. Maribor (Cop, Gašiček, Cizel, Repič), 4. Ljubljana in 5. Trzinca.

Na isti progi kot so tekmovali seniorji, so startali v slalomu na 1 km tudi juniorji. Na startu se je javilo 35 tekmovalcev, na cilj pa jih je dospelo 28. Naslov prvaka si je prisvojil Stare Marjan (maritarna) v času 1:03.2, potem pa so prišli 2. Mulec Tinček (tov. vrel.) 1:06.8, 3. Mrak Marjan (maritarna) 2:09.4. Izven konkurence sta nastopila še Trzinčana Aman Čoka in Lukane Matevž. V posameznih skupinskih tekmovaljih, v katerih so ločeno nastopili obratovodje, juniorji in ženske, so bili dočeni naslednji uspehi:

Pri ženskah je med 10 tekmovalkami na progi, dolgi 300 m, s startom in ciljem na Konarjevem pronu z višinsko razliko 80 m zmagala Praček Lojzka (mezdni urad) v času 27 sek. Njena glavna konkurenka je bila Erika Helm (glavna pisarna), ki je zasedla drugo mesto. Tema dve nasledijo še: Stoller Pavlina, Praček Anica, Pohar Silva in druge.

Na isti progi so tekmovali tudi obratovodje, ki jih je startalo 35 in so tudi vsi prišli na cilj. Zmagal je Boris Sega (ekonomat), na drugo mesto pa se je plasiral Božidar Stoller.

V skupini juniorjev, kjer so nastopili samo štirje, je zmagal Ivan Stare in si prisvojil naslov skupinskega prvaka.

Razen tekmovalja v slalomu je bila dopoldne še sankarska tekma na cesti od Sv. Križa do gostilne Cufar na Jesenicah, ki je vzbudila ogromno zanimanje domačinov, saj je nastopilo v obeh skupinah nad 110 tekmovalcev. Sankarji so bili razdeljeni v dve skupini, in sicer v skupino enosedežnih in dvosedežnih. V prvi skupini je zmagal Avgust Cop (kotlarna) v času 5:15, najboljši za njim pa je bil Kalin Mirko (žel. oddel.) s časom 5:31. Na naslednja mesta so prišli Noč Andrej, Ažmon Stanko, Pogačnik Pavel, Preve Peter in drugi. Pri dvosedežnih sta zmagala Flešar Ignac in Jagodič (elektr. odd.) v času 5:43. Na drugo mesto se je plasiral Jože Dolžan z ženo.

Ponedeljni ki pored

se je začel s skakalno tekmo na skakalniški pod Možkiho, na kateri je nastopilo rekorderno število — 66 skakalcev. O skakalcih bi bilo danes še težko izreči oceno, saj je bila to prva letošnja skakalna tekma. Gledalcev se je na prostoru okrog skakalnice nabralo okrog 400, ki so bili z organom in hitrim potekom tekmovalja nad vse zadovoljni. Izven konkurence, v kateri je imel vsak tekmovalec po dva

skoka, so na koncu tekmovalja izvedli najboljši skakalci nekaj dvojnih skokov, ki so ugajali še prav posebno.

Najdaljše skoke v konkurenci sta imela Pribošek Franc (23.5, 22.5) in Klančnik Karol (21.5, 22). Rezultati v posameznih skupinah so bili naslednji:

SENIORJI: 1. Pribošek Franc (stroj. odd.) 144.7 točk, 2. Klančnik Karol (kotlarna) 141.3, 3. Zalokar Jože (plavž) 131.8, 4. Zupan Ivan (maritarna), 5. Kavalir Vinko (kotlarna).

Med juniorji je v konkurenci zmagal Brun Bert, ki je zbral 130.2 točke, na drugo mesto se je plasiral Razingar Alojz (žičarna) in tretji je bil Hotter Jože (vaj. šola). Izven konkurence so startali kot gostje trije tekmovalci, med katerimi je Zoran Zalokar (SmK Ljubljana) zbral 129.1 točke, Gregori Polde (Ilirija) 128.9 in Legat Pavel (Ilirija) 128.1 točke.

S tem je bil smuškosporni spored letošnje prireditve KID zaključen. Zvečer se je na stadionu SK Bratstva vršila še drsalna produkcija, v kateri so nastopili kot gostje naši najboljši drsalci in drsalke iz Ljubljane in nekaj domačinov. Gledalci, ki se jih je na lepem drsalnem prostoru zbralo zelo veliko, so bili zlasti navdušeni nad drsanjem naše prvakinje Palmeitove, pa tudi vsi ostali, Sernečeva, Thuma, Biber in Betetto, so pobrali mnogo aplavzov.

Zvečer ob 20. so nato razglasili rezultate z vseh tekmovalnih in razdelili nagrade, pri čemer naj omenimo, da so vse sodelujoče reprezentance dobile od KID pravilne plakete v spomin na udeležbo. S tem so bile III. zimsko-sportne tekme KID zaključene. Doseženi rezultati so za začetek sezone prav lepi, tako da moramo vso prireditev kot sportno oceniti kot prav uspešno, a gotovo je tudi njena organizacija, ki je slonela na ramah nekaterih vnetih posameznikov, dosegla svoj namen. Medtem ko so bile I. zimsko-sportne igre KID pred tremi leti v Kranjski gori bolj podobne prijetnemu izletu, je letošnja prireditev združila ne samo nameščenice in delavce našega največjega industrijskega podjetja, temveč so se pod njenim okriljem zbrali tudi vsi najboljši slovenski smučarji. Ta pobuda KID je gotovo hvalevredna, tembolj, ker so bili vsi smučarji in vsa zastopstva njeni gostje.

Mladinske smučarske tekme v Ljubljani

Lepo uspela prireditev SmK Ljubljane v okolici mesta Ljubljana, 12. januarja

Danes dopoldne ob 10. so bile v Zg. Siški prve letošnje mladinske smučarske tekme, in sicer v tekmi, pri kateri je nastopilo 45 mladih smučarjev, z nekaj iz-

Lepa tekma — slab uspeh

Včeraj je moštvo KAC v Ljubljani odigralo še drugo tekmo proti Iliriji in zmagalo zasluženost še izdatneje kakor prvi dan na Jesenicah — s 5 : 1 (2 : 0, 0 : 2, 3 : 0)

Celovški hokejisti v Ljubljani

Lepa tekma — slab uspeh

Včeraj je moštvo KAC v Ljubljani odigralo še drugo tekmo proti Iliriji in zmagalo zasluženost še izdatneje kakor prvi dan na Jesenicah — s 5 : 1 (2 : 0, 0 : 2, 3 : 0)

Ljubljana, 12. januarja.

Po lepi in uspešni dobrodelni drsalni prireditvi so pripravili Ilirijanci že dva dni pozneje spet mednarodno hokejsko tekmo s celovškimi KAC, prejšnjim avstrijskim prvakom, ki igra tudi v sedanjim Nemčiji vidno in pomembno vlogo v tej sportni panogi.

KAC je naš stari sportni znanec. Saj je to tisti klub, ki je bil pred desetletjem prvi učitelj naših hokejistov, takrat, ko je po Iliriji ta ledna igra prvič prodrla v našo državo. Prve tekme so torej naši fantje odigrali s Kacom, pri kateri em je bila že takrat močno ukoreninjena in gojena ta najhitrejša igra. Res so se takrat igrali Kacovci z našimi po mili volji. Ko so sčasoma ilirijanski igralci lepo napredovali, so postala pred leti vsa ta srečanja s tem koroškim klubom res zanimiva, pri čemer so se zlasti večale sposobnosti in znanje belozelenih. Pogosti gostje so bili potlej Kacovci pri nas in tudi naši so nekajkrat gostovali v Celovcu. Dnes smo po daljšem presledku spet imeli priliko videti to ekipo v Ljubljani — po sinočnjem prvem nastopu na Jesenicah. Letošnji lepi Kacovi uspehi in pa viden napredek domačih sta obetala, da bomo danes gledali borbo dveh precej izenačenih moštev. Na led sta prišli moštvi v naslednjih postavah:

KAC: Kašer — Winkler, Stertin — Gosnik, Mesner, Prommer, Gangl.

ILIRIJA: Rihar — Pogačnik, Zitrnik — Pavletič, dr. Gora, Gregorič — Morbacher, Aljačič, Eržen, Kroupa.

Kacovci so nas iznenadili z lepo zasnovanimi kombinacijskimi potezi, s katerimi so polagoma vse težje prihajali pred ilirijanske vrata in od katerih jih je pet končalo kar lepo v belozeleni mreži. V prvi tretjini so sicer tudi Ilirijanci pokazali nekaj lepih potez, vendar so bile vse prereditve. Želeli so res oboji dobro in igra je potekala v izmeničnih, hitro se menajočih situacijah, ki so navdušile mnogostevilno občinstvo. Pozneje pa so Ilirijanci — tako se zdi — izgubili živce in popustili, nasprotnik pa je seve še bolj razvijal svoje sposobnosti in obvladoval teren s hitrimi akcijami, ki so mu prinesle zaslužen uspeh. Kacovi napadi so bili vedno mnogo hitrejši in precej nevarnejši od napadov domačih, vendar je solidna obramba dobro opravljala svojo nalogo. Igrali so Kacovci zelo ostro, nekajkrat celo surovo in s tem onemogločili uspehe domačih. Gotovo je, da so domači letos mnogo napredovali, danes pa so nevarnejši in zatajili, kar velja zlasti za oba napada, ki sta pred domačim golom vre preveč kombinirala in bila tako rekoč neposredna pomočnika nasprotnikovemu napadu. Današnji neuspeh bo treba popraviti, kar bodo belozeleni gotovo storili v prvi tekmi, ki jo bodo spet odigrali

jemami samih članov SmK Ljubljane. Ob tej prvi prireditvi moramo z veseljem ugotoviti, da je za tekme vladalo kakor med smučarji tako tudi med občinstvom zelo veliko zanimanje. Na startu ob cesti na Podutik se je zbralo nekaj sto gledalcev, ki so z zanimanjem zasledovali ves potek tekme. Vreme je bilo danes zelo ugodno, bilo pa je nekoliko premalo snega, in sicer predvsem po gozdu, kjer je bila markacija proge bolj težka. Vodstvo tekmovalja je bilo v rokah funkcionarjev SmK Ljubljane z g. Zupanom na čelu, ki je tudi trasiral prav prikladno tekmovalno progo. Tudi ostali del organizacije tekme je bil prav zadovoljiv, saj so se tekme razvijale zelo naglo in so bile za tako številno udeležbo končane skoro v rekordnem času.

Tekarji so bili razdeljeni v tri starostne skupine. V prvi skupini (do 14. leta) je tekmovalo na 2 km dolgi progi 28 mladih dirčarjev. Proga je vodila od starta s ceste na Podutik, v Kosezah po travnikih do šole Valentina Vodnika, tam prečkala cesto in se v velikem loku po travnikih vrnila nazaj na start, kjer je bil tudi cilj. Drugi proga, dolga 4 km, je vodila od starta nekaj časa po kratki progi, nato pa v loku zavila proti Večni poti ter tam nekoliko ob robu gozda in nato nazaj na cilj. Nekoliko težavnejša pa je bila daljša proga — na 6 km, ki je bila trasirana po gozdu Šišenskega hriba in je imela skoraj 40 m višinske razlike.

Prav zanimiva borba je bila borba v tekmu na 2 km. Tu je sicer z malenkostno razliko zmagal mali Kopač, vendar je imel pri tem dva tekmeča, ki sta prišla zaporedoma v cilj, oba z enakim časom in le za 2 sekundi slabšim od zmagovalca. V tekmu na 4 km je v prav dobrem času zmagal Bizjak, ki ima prav lep stil in je tudi v tehniki teka prav dober. Na 6 km progi je s precejšnjim naskokom zmagal Košak. Kakor smo že ugotovili, so bili med tekmovalci večinoma člani kluba prireditelja, želeli pa bi bilo, da bi se v bodoče takih tekem udeležili tudi tekmovalci ostalih klubov, predvsem seveda takšni, ki nimajo možnosti, da bi šli statat izven Ljubljane. Prvi trije plasirani v vsaki skupini so prejeli prav lepa praktična darila, nekateri drugi pa diplome.

Izidi

Tek na 2 km: 1. Kopač Bogdan 9:52, 2. in 3. Kopač Stanko in Celjak Anton 9:54, 4. Požar Janez 9:55, 5. Kocutar Ciril 9:57, 6. Prokupa Marja 10:05 (vsi SmK Ljubljana).

Tek na 4 km: 1. Bizjak Lado 17:09, 2. Lajovčak Franc 17:24, 3. Valjavec Staško 18:01, 4. Bačnik Stane 18:03, 5. Požar Franc 18:08, 6. Starman Ivan 18:35 (vsi SmK Ljubljana).

Tek na 6 km: 1. Košak Janez 28:46, 2. Koriš Jože 31:32, 3. Puc Ciril 32:18.

Danes na pot — v Rumunijo!

Jutri zvečer odpotujejo ilirijanski hokejisti kompletni kot državna reprezentanca v Bukarešto, kjer bo v dnevih 15, 16, in 17. t. m. mednarodni hokejski turnir, na katerem bodo nastopile državne reprezentance Slovaške, Jugoslavije in Rumunije, razen tega pa še mestna reprezentanca mesta Bukarešte. Sodelovalci bosta torej po dve tui ter dve domači ekipi, spored turnirja pa je takšen, da se bodo v treh dnevih vsa moštva srečala v medsebojnih bojih.

Na povratku se namerava hokejska Ilirija ustaviti v Beogradu vsaj za eno tekmo — in morda tudi v Zagrebu — ki bi jo morala v prestolnici poprejšnjih dogovoril odigrati že o pravoslavni praznikih, pa so jo morali zaradi neugodnega vremena odgoditi.

Hokejsko prvenstvo Hrvatske

VSD : Mačk 1 : 0

Varaždin, 12. januarja.

Tukaj je bila danes odigrana prvenstvena hokejska tekma med ekipama VSD in Haška iz Zagreba, za katero je bilo mnogo zanimanja (600 gledalcev). Proti pričakovanju so zmagali Varaždinci z 1 : 0 (0 : 0, 0 : 0, 1 : 0).

Za včeraj določena druga prvenstvena tekma v hokeju na ledu med moštvoma ZKD in KSU v Karlovcu je bila zaradi slabega ledu odgojena, tako da je bila odigrana še v tekmu večera v Zagrebu, vendar ob uri, ko to pišemo, izid še ni znan.

V tokre bo v Zagrebu v večerni hokejski tekmi nastopil celovški KAC, in sicer proti reprezentanci Zagreba.

Redni občni zbor ZNP je bil včeraj v Zagrebu, na katerem je bil izvoljen nov upravni odbor z ing. Eimovičem na čelu. Na zborovanju se je mnogo razpravljalo o vprašanju sodniške avtonomije in je bil izvoljen poseben odbor, ki bo to vprašanje proučil za občni zbor HNS. H koncu je bila sprejeta daljša spomenica, v kateri so delegati ugotovili, da životari hrvatski nogometni sport v zelo težkih gospodarskih razmerah, da mu manjka igra in da niti najmočnejši predstavnik hrvatskega nogometa Gradjanski klub vsem obljubam odločilnih faktorjev še ni dobil svojega nogometnega igrišča.

Nogomet

Prva letošnja zmaga Beograda

BSK : Gradjanski 2 : 1 (1 : 0)

p — Beograd, 12. januarja.

Na igrišču BSK je bila danes v precej hladnem vremenu in na težkem terenu odigrana prijateljska tekma med državnim prvakom Gradjanskim in prvakom SLS — BSK. Na tekmi se je zbralo okoli 3.000 gledalcev, ki pa so zapuščali igrišče precej razočarani, ker jih današnja igra ni mogla ogreti. Tega so deloma krivi nekateri igralci obeh enajstoric, mnogo pa sta na formo in voljo obeh moštev vplivala tudi neprijetno vreme in slab teren. BSK je kljub vsemu zaslužen zmagal z 2 : 1 (1 : 0).

V prvi polovici igre so oboji igrali precej ostro in je med drugim sodnik Mika Popović moral izključiti tudi BSKovega igralca Stojilkovića zaradi grobega foula na enem izmed Zagrebčanov, ki pa tudi ni bil nedolžen pri tem incidentu. V prvem polčasu so domačini zabili en sam gol, in sicer po zaslugi Nikolića, ki je lepo usel Brozoviću, poslal žogo z outove črte pred vrata, kjer jo je ujel Spasojević in neubranljivo poslal med drogove.

Sele v drugi polovici igre je prišla BSKova premoč prav do izraza. V 5. min. je Glišović iz 20 m daljave ukani rezervnega vratarja Urha — Glaser, Wolff in Cimermančić danes niso igrali za barve Gradjanskega — ter zadel z žogo v desni gornji kot To je bil drugi gol za BSK. V 25. min. je po prostem strelu prišel do žoge Brozović, ki je spravil v gol častni zgoditek za Gradjanskega.

Tekmo je do odmora sodil g. Mika Popović, s katerim pa del občinstva ni bil zadovoljen, na kar ga je v drugi polovici igre zamenjal g. Kosta Ninković, ki je preostali posol do konca opravil dovolj dobro.

Ostale nogometne tekme

NOVI SAD: Vojvodina - Szeged 5 : 0 (2 : 0). Zaslužen zmag domačega moštva.

SUŠAK: Orijent : Concordia 3 : 1 (1 : 1).

SARAJEVO: Hajduk : Sašk 2 : 0 (1 : 0). Tekma za hrvatski pokal.

V italijanskem državnem prvenstvu je bilo včeraj odigrano XIV. kolo, ki je prineslo naslednje izide: Bologna : Triestina 2 : 0, Roma : Livorno 3 : 1, Torino : Ambrosiana 5 : 5, Atalanta : Novara 2 : 0, Venezia : Napoli 1 : 1, Bari : Genova 1 : 1, Milano : Juventus 2 : 2, Fiorentina : Lazio 2 : 1. — V prvenstvu vodi čisto zase Bologna z 21 točkami, nato pa ji sledita Juventus in Ambrosiana z 19, Torino s 17, Atalanta s 16 točkami itd. Triestina je mogla dozdaj zbrati samo 10 točk in je na predzadnjem mestu med 16 udeleženci, zadnje mesto pa zavzema moštvo Barja.

Budimpeštanski moštvi Újpesta in Ferencvárosa bosta sodelovali v velikonem pokalnem tekmovalstvu skupno z BSKom in Gradjanskim. Pogajanja za ta turnir potekajo — kakor piše »Nemzeti sport« — zelo ugodno in se bližajo koncu. V večrto je, da bosta za katoliške praznike 13. in 14. aprila gostovala naša dva kluba v Budimpešti, povratni tekmi pa naj bi bili o pravoslavni veliki noči v Beogradu (20. in 21. aprila).

Občni zbor A. Skale na Jesenicah

Za predsednika je bil ponovno izvoljen znani alpinist Jože Cop

Te dni je bil v spodnji dvorani Kazine občni zbor AK Skale, ki je bil izredno lepo obiskan. Namesto službeno zadržanega predsednika Joža Copa je zborovanje otvoril in vodil znani alpinist g. dr. Miha Potoknik, ki se je po uvodnih pozdravih spominjal lani umrlega člana ravnatelja Gustava Schüllerja ter vseh planincev, ki so se med letom smrtno ponesrečili v gorah. V nadaljnjem je poročal o proslavi klubove 20 letnice ter o priručnih odnošajih, ki vežejo osrednje društvo v Ljubljani s podružnicama v Celju in na Jesenicah. Klubovo delo se je gibalo na smučiščih in v gorah. V zadnjem času se močno goji zimska alpinistika; Skalaši so v mrazu in snegu že naskočili Jalovec, Mojstrovko, Kotovo Spico in Ponce. Skala goji predvsem alpinizem. Sport in rekordi niso sami sebi namen. Smuči so predvsem sredstvo za pot smučarjev na planine v zimskem času, sportni uspehi pa niso glavni cilj in svrha klubovega udejstvovanja. Tudi sportniki so nam dobrodošli, tudi to panogo bomo podpirali z vsemi močmi, toda biti morajo v prvi vrsti Skalaši in nato šele sportniki.

Tajnik g. Stanko Ravnik je poročal, da je bila letošnja poslovna doba bolj kratka in zaradi spremenbe pravil v poročilih niso upoštevani meseci največje razgibanosti. Skala je vzdala na rojstni hiši bivega predsednika in vojnega dobrovoljca Mihe Copa spominsko ploščo. Tajnik je nadalje omenil delovanje plezalnega, mladinskega in smučarskega oddelka, ki je imel sredi poletja smuske tekme za Akom pod Siroko pečjo in pred kratkem tekme v slalomu na Rožci. Blagajnik g. Juran Ignacij je poročal, da je imel klub lani den 46.476 dohodkov in den 22.213 izdatkov, tako da znaša prebitek din 24.063. Podružnično premoženje je vredno din 56.615, članov in članice šteje 263. Gospodar g. Homovec Bogomil je poročal, da je imela koča na Rožci v preteklem letu zaradi izrednih razmer zelo slabo sezono. Voda mladinskega oddelka g. Kermelj Dominik je omenjal, da se je število mladih planincev več kot potrojilo. Mladina goji najbolj alpinistično in smučanje. Vsa poročila so bila soglasno in brez debate sprejeta.

Pri volitvah je bil ponovno z velikimi ovacijami izvoljen za predsednika znani alpinist Joža Cop, za podpredsednika dr. Miha Potoknik in Drago Korenini, za odbornike pa Stolar Božidar, Truhlar Jože, Homovec Bogomil, Gorjanc Janez, Helm Erika, Medja Maks, Juran Ignacij in Arh Peter. Za načelnika smučarskega oddelka Kermelj Dominik, plezalnega oddelka Maks Dimnik in za načelnika fotodreka Slavko Smolej. Za rač. preglednike so bili

Ogl. reg. pod B. B. 1318 od 15. XII. 1938

izvoljeni dr. Stanovnik Aleš, dr. Keržan Bartol, Robič Pavel, Odlašec Ciril in dr. Hafner Jože.

Razpis

skakalnih tekem, ki jih prihodnjo nedeljo priredi LZSP na Mostecu

Ljubljanska zimsko-sportna podzveza razpisuje za nedeljo 19. t. m. skakalno tekmo na svoji skakalnici na Mostecu v Ljubljani. Pričetek tekmovalj ob pol 15. Tekmuje se v dveh razredih — do 18. leta in od 18. leta navzgor. Prijavnine ni. Prijave naj se pošljejo na naslov podzveza, ter se sprejemajo do 19. t. m. ter na skakalnici sami.

Sportni klub »Ilirija« obvešča vse člane, da je tajništvo zaključilo z razpošiljanjem letnega poročila in zato prosi vse, ki morda tiskanega poročila niso prejeli ali slučajno ali pa zaradi pomanjkljivega naslova, naj almanah reklamirajo na naslov SK »Ilirije«, Ljubljana, poštni predal 175.

Vremenska poročila

z dne 12. t. m.:

Bled: —9 stopinj Celzija, oblačno, 8 cm pršica na podlagi 40 cm, led na jezeru za drsanje.

Pokljuka: —12, sneži, 70 cm pršica. Višnja gora - Polzevo: —8, oblačno, 16 cm pršica na podlagi 25 cm.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Po vsej državi bo večinoma oblačno in precej hladno. Samo v primorju in v severopadnih krajih bo malo jasno. Ponekod bo morda malo snega.

Koroški drobšč

Iz St. Petra na Vašnjah pišejo: Prazniki so bili pri nas v znamenju vojakov dopustnikov. Radostno so mamice sprejemale svoje uniformirane sinove in jim skušale pripraviti prav prijetne dneve. A tudi fantje so bili začasnega povratka domov kaj veseli. Slučajno so se na novoletni praznik sešli pred farno cerkvijo, začuden ugotovili, da so sami pevc in koj dali duška svoji pevski žilici. Sen-peterjani so vsi presenečeni obstali in prisluhnili ubrani slovenski pesmi, ki je iz grl fantov vojakov dvakrat kpo donela. Obkrožili so jih in pevc so morali pri svojem improviziranem koncertu pred cerkvijo vztrajati domala celo uro.

5. januarja je bilo v Dobrolah ob Baškem jezeru otvorjeno nemško mladinsko zavetišče, ki nosi ime pokrajine Saarpfalz. Poleg vodilnih osebnosti so se proslave udeležili številni oddelki narodno socialistične stranke. Iz Slovaške je dospelo v novi dom 50 slovaških mladinskih voditeljev, ki se po 10 dnevnem bivanju v deželi nameravajo podati na potovanje po Nemčiji kot gosti nemške države.

Na Silvestrov večer je ob pol enajstih izbruhnil požar na podstrežju hotela Mačnik v Podroščici. Ker je bilo poslopje po večini leseno, je bilo gašenje zelo otežkočeno in je dvonadstropna hiša postala žrtev plamenov. V času požara je bil v spodnjih prostorih ravno ples. Pri gašenju se je ponesrečil 51 letni uslužbenec elektrarne v Podroščici Lojze Pakjer. Prepeljali so ga v celovško bolnišnico.

Na Obirskem se je v tamošnjem rudniku ponesrečil 33 letni delavec Anton Durnik. Pri odvajanju zemlje iz rova so odpovedale pri vozičku zavore in Durnik je z vozičkom vred strmoglavil v 80 metrov globok prepad. Prepeljali so ga sicer v celovško bolnišnico, a je težkim notranjim poškodbam kmalu podlegel. Zapuščena žena in šest nedorošlih otročev. Svoječasno je bil član slovenskega pevskega društva. Z družino sočustvuje vsa okolica.

V Gorjah na Žilji je bilo v lanskem letu 13 rojstev, komaj 4 smrti in 17 porok. — Na sosednji Bistrici ob Žilji pa so beležili 20 rojstev, 11 smrti in 9 porok.

V St. Jakobu v Rožu je umrl 73 letni Jože Malej. Zadel ga je srčna kap. Mož je bil vedrega značaja, nad 40 let je vzorno služil slovenski požarni brambli v St. Jakobu, z zanimanjem je bral slovenski tednik in slovenske knjige in svoje narodne zavednosti nikdar ni tajil pred nikomur. Svoje bomo življenje na zunaj je bogato izpolnil na znotraj.

19. januarja bo v Celovcu ljudski smučarski dan.

Iz Zagorja

z

Lepa manifestacija sokolske sloge

Na včerajšnji skupščini ljubljanske sokolske župe je bil soglasno izvoljen novi upravni odbor z dr. Viktorjem Murnikom na čelu

Ljubljana, 12. januarja. Danes dopoldne je bila v telovadnici Ljubljanskega Sokola redna glavna skupščina ljubljanske sokolske župe, na kateri je bilo zastopano 30 sokolskih društev in štiri sokolske čete.

Predvsem naj omenimo, da je zadnji dve leti vladalo v naših sokolskih vrstah stanje, ki je oviralo uspešno delovanje naših idealnih sokolskih delavcev. Prav v teh resnih časih, ko je vsa Evropa spet zajeta v vojni vrtnec in je narodna slova v naši državi nujno potrebna, je vladala v ljubljanskih sokolskih vrstah nesloga, ki nas je na zunaj in znotraj slabila. Zato je bila sklicana za danes skupščina ljubljanske sokolske župe, na kateri naj bi se zacelila ta huda rana. To je bila želja vseh sokolskih borcev naše župe kakor tudi ostalih bratskih žup in zvez.

Skupščino je otvoril starosta celjske sokolske župe br. Jože Smertnik, eden izmed najstarejših sodelavcev dr. Viktorja Murnika še iz mladih dni. V svojem otvoritvenem govoru je očrtal neveselost v ljubljanski sokolski župi, katerih mora biti enkrat za vselej konec. Zbrane morajo biti vse sile, ki so nam v današnjih časih potrebne za obrambo domovine. In so Sokoli poklicani, da z vsemi silami nastopijo proti vsakemu rovarjenju. Zato pa je potreben čimprejšnji sporazum predvsem v sokolskih vrstah. Vsi spori so morajo v bratškem duhu rešiti in pokazati moramo, da smo složni in vsi enih misli, da smo vedno pripravljeni na največje žrtve za sokolsko slovansko idejo in da hočemo biti svobodni sinovi naše lepe in močne domovine Jugoslavije. Dosežen je bil sporazum z našimi brati Hrvati, katerega je ves jugoslovanski narod navdušeno pozdravil. Vendar pa moramo pri tej priliki omeniti, da sokolstvo na Hrvaškem danes ni deležno tiste svobode, ki mu pripada kot nosilcu sokolskih idealov. Se v hujšem položaju je danes sokolstvo drugod po svetu. Prišel pa bo čas, ko se bo lahko spet svobodno prepevala sokolska pesem.

Br. Smertnik je predložil listo novega upravnega odbora župe, ki je bila sprejeta. V odboru so tišči ljudje, ki uživajo med našimi Sokoli največje zaupanje in ki niso bili zainteresirani pri sporu. Ti ljudje nam jamčijo s svojo avtoriteto za uspešno delovanje župe, ki je z današnjim dnem stopila v novo življenje. Listo sta postavila meddruštveni odbor sokolskih društev in starejšinski zbor na svoji skupščini 29. decembra lani. V odboru so zastopana vsa ljubljanska (deset) in druga sokolska društva na področju ljubljanske župe.

Za starostjo je bil izvoljen dr. Viktor Murnik, ki pa na skupščini ni bil navzočen. Tročlenski odbor (bratje Ahčin, dr. Vidic in Urbančič) se je odpravilo k dr. Murniku na dom, da ga obvesti o njegovi soglasni izvolitvi. Ob tej priliki je tudi povabilo na skupščino, čemur se je dr. Murnik rade volje odzval.

Ob vstopu v telovadnico je bil br. dr. Murnik navdušeno pozdravljen od navzočnih deležatov z dolgotrajnim ploskanjem. Po končanem anketu je spregovoril dr. Murnik nekaj tehničnih besed. Br. dr. Murnik je eden izmed tistih sokolskih delavcev, ki se niso bali nikakih žrtv, kadar

je šlo za razmah sokolstva. V najhujših trenutkih, ki jih je sokolstvo preživljalo, je zmerom prišel za krmilo in povedel sokolstvo na pravo pot. Zadanja leta se je umaknil iz javnega delovanja. Danes pa, ko je naša župa spet potrebna močne roke, se je ponovno obrnila na moža, čigar ime bo ostalo zapisano z zlatimi črkami v zgodovini našega sokolstva. Br. dr. Murnik je z veseljem prevzel to odgovorno mesto. Izjava br. dr. Murnika je bila navdušeno sprejeta in mnogim se je zablestelo v očeh soize radosti, ko so videli svojega starega sodelavca, ki je se zmerom čvrst in zdrav stopal med njimi. Vsi notranji spori so z današnjim dnem končani in želja vseh je da bi nam br. dr. Murnik, ko stopa na čelo nove uprave, prinesel le mnogo let.

Starosta Ljubljanskega Sokola je predlagal, naj se da prejšnjemu odboru nova hvalna razrešnica, predvsem pa br. Flegarju, ki slavi letos 15-letnico tainikovanja pri sokolski župi. Nadalje je izpregovoril br. inž. Jesih in se je v imenu vseh zahvalil starosti celjske župe za njegove tople besede, ki so spet strmile naše sokolske vrste.

Nova uprava sokolske župe je sestavljena tako: starosta dr. Viktor Murnik, Ljubljana, prvi namestnik Jazbec Janko (Ljubljana), drugi namestnik inž. Sodar Vinko (Kočevje), tretji namestnik Knez Anton (Kamnik) načelnik. Vrhovec T. (Ljubljana), namestniki: Malnarčič Janez (Ljubljana), Berdajs Rudolf (Šiška) in Pestotnik Mirko (Smartno), načelnica Možina Eta (Ljubljana), namestnice: Slapničar Majda (Ljubljana), Jug Anuška (Sokol II. Trnovo), tajnik I. Ahčin Franc (Ljubljana), tajnik II. Dečman Rudolf (Ljubljana), prosvetar Jesih Jakob (Šiška), namestnik prof. dr. Dolar Simon (Ljubljana), blagajnik Makoter Fran (Ljubljana), namestnik Koselj Jaka (Ljubljana), knjigovodja Mächtig Karlo (Ljubljana), zapisnikar Mihečič Ivan (Sokol II. Trnovo), gospodar Dolinšek Polde (Šiška), namestnik gospodarja Habjan Rudolf (Sokol II. Trnovo), statističar Marčon Jože (Ljubljana), zdravnik dr. Josip Prodan (Ljubljana), gradbeni referent inž. Perko Nace (Ljubljana), narodno-obrambni referent Antosiewicz Edo (Ljubljana), namestnik Tavčar Franjo, novinar dr. Verčon Branko (Ljubljana), odborniki: Urbančič Miroslav (Sokol I. Tabor), Koch Doroteja (Zg. Šiška), Dev Stane (Ljubljana III), Zitnik Rudolf (Stepanja vas), Borštnik Bruno (Vič), Zalokar Anton (St. Vid), Razsodišče sestavljajo: Ilijaš Hinko (Moste), Juvan Franjo (Ljubljana IV.), dr. Graselli Mirko (Ljubljana), Urbančič Alojzij (Ljubljana III.), inž. Jesih Stanko (Šiška), namestniki: Strucler Franc (Ljubljana II.), Mikoletič Bernard (Ljubljana), Rebek Josip (Ljubljana), Nadzorni odbor sestavljajo: Furlan Niko (Zg. Šiška), Planinšek Egon (Ljubljana), Kocijan Vinko (Ljubljana II.), Magušar Josip (Ljubljana IV.), Rogl Leo (Ljubljana), namestniki: Stanič Ivan (Ljubljana II.), Knez Mirko (Vič), Cebular Leon (Ljubljana).

Odbor je bil soglasno izvoljen, kar je lep dokaz sokolske sloge. Na koncu so vsi navzočni zapeli sokolsko »Le naprej«. Novi upravi želimo v novem letu mnogo uspehov!

Razmah letalskega sporta na Gorenjskem

Jesenjski aeroklub ima vse pogoje, da se razvije v enega izmed najmočnejših aeroklubov v državi

Jesenjski aeroklub »Naša krila« obstoji že tri leta. V tej razmeroma kratki dobi je izvršil veliko delo. Vzgojil je dolgo vrsto dobrih pilotov in dogradil šest jadralnih letal, zgradil veliko delavnico, si uredil obširno letališče s hangarjem v bližini Polje ter uspostavil lastno jadralno šolo. Priredil je dva velika letalska mitinga, prvega na Poljanah, drugega na letališču v Poljčah. Oba mitinga sta privabila na tisoče prijateljev sinjega sporta, ki so s velikim zanimanjem sledili drznim poletom bodočih čuvarjev našega neba. Jeseniški aeroklub »Naša krila« ima dve podružnici, in sicer v Kranjski gori in v Lescah, in pet jadralnih skupin: dve na Jesenicah in po eno v Kranjski gori, Lescah in Begunjah.

Klub si je v letu 1940. zgradil veliko delavnico za gradnjo jadralnih letal in letalskih modelov poleg sportnega stadiona. Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Vrhil jadralci, ki so po večini strojni tehniki, strojniki, in mehaniki, so lepo opremljeni delavnice z zarnovrstnim orodjem in drugimi pripomočki, ki so potrebni za gradnjo jadralnih letal.

Jesenjski aeroklub ima vse pogoje, da se razvije v enega izmed najmočnejših jadralnih klubov v državi. Vozno urejena delavnica, lepo urejeno letališče, prevozni avto in druga vrsta visoko kvalificiranega moštva, prečeta z brezprimerno vztraj-

nostjo, idealizmom in ljubeznijo do letalstva, so najboljša jamstva za bodoči še bolj strmi vzpon jadralnega letalstva na Gorenjskem.

Vodstvo aerokluba posveča veliko pozornost strokovni vzgoji bodočih letalcev. Po odobrenju štaba zrakoplovne vojske se je odprla jadralna šola krajevnega odbora jeseniškega aerokluba meseca junija l. 1940.

Zaradi pomanjkanja denarja za nabavo letalskega parka in šola ni mogla nabaviti potrebnega števila jadralnic za šolanje mladih učencev — bodočih pilotov. Kljub vsem tem neprimlikam pa so vrli jadralci vztrajali na zadržani poti. Zaključna bilanca jadralne šole v Poljčah je dokaj ugodna in doseženi so bili prav lepi rezultati. Izdano je bilo osem uradnih diplom C. šest B in dve A.

Učitelj jadralne šole je zvančni pilot C domačin g. Jože Ravnik ml., ki se že leta bavi z mehaniko in jadralnim sportom.

Brezprimerna delavnost jeseniškega aerokluba zasluži priznanje široke jugoslovanske javnosti in primerno materialno podporo. Klub je čisto navezan na prispevke svojega členstva, ki se po večini rekrutira iz zasebnih nameščencev, profesionistov in delavcev, ki žrtvujejo vse proste ure za povzdigo tega lepega sporta v vsem okraju.

Prva žrtev novega premogovnika

V Vranji peči se je vsula na mladega kopača plast premoga

St. Ilj pri Velenju, 12. januarja. Novi premogovnik Vranja peč v St. Ilju pri Velenju je terjal prvo smrtno žrtev. Ko je 35-letni kopač Vin. Jelen kopal v srednjo popoldne v rovu premog, se je vsula nanj debela plast premoga in mu prizadelo hude poškodbe. Na pomoč je takoj prišel zdravnik velenjske bratovske skladišnice dr. Kolšek in odredil takojšen prevoz ponesrečenca v slovenjegraško bolnišnico,

kjer so ugotovili, da mu je plast premoga stisnila prsni koš in zlomila več reber. Razen tega je dobil hude notranje poškodbe.

Zdravniki so se trudili da bi mu rešili življenje. Njihov trud pa je bil zaman in Jelen je včeraj zjutraj izdihnil v trenutku, ko je stopil v bolniško poslonje njegove brat Vladimir, novinar iz Maribora. Bodi žrtvi dela ohranjen blag spomin!

Beračica umrla v hlevu poleg sinčka

Celje, 12. januarja. V petek zvečer se je zgledila beračica Rozalija Katičnikova iz Malega Dolica pri Vitanju s svojim 8-letnim sinčkom pri posestniku Antonu Kvasu na Zg. Hudinji pri Celju in prosila za prenočišče. Posestnik ji je ustregel in je odkazal njej in njene-mu otroku prostor v hlevu. Ko se je deček

zgodaj zjutraj zbudil in je poklical svojo mater, da bi vstala, je opazil, da je mati mrtva. Ubožica je bila v spanju poleg nje izdihnila.

Poklicali so mestnega fizika dr. Podpečana, ki je ugotovil smrt. Katičnikovo so nato prepeljali v mrtvašnico na bolniškem pokopališču.

Celjske novice

Celje, 12. januarja

Bogojavljenje

Na bogojavljenje, v nedeljo 19. t. m., bo ob 9. v pravoslavni cerkvi sv. Save v Celju služba božja, ob 10. pa blagoslovitev vode. Blagoslovitev vode bo tudi na Krstov dan, v soboto 18. t. m. v cerkvi. V soboto 18. t. m. in nedeljo 19. t. m. popoldne bo blagoslovitev stanovanj pravoslavnikov.

Konj ga je usmrtil

V Orlici pri Vuhredu je stopil 59-letni posestnik Anton Miklavc v sredo zvečer v svoj hlev h konju. Nenadno pa je konj brcnil Miklavca v trebuh. Miklavc poškodbi ni posvečal posebne pozornosti. Ker pa bolečine niso ponehale je v petek zvečer poiskal zdravniško pomoč v slovenjegraški bolnišnici kjer pa je kljub vsestranskemu prizadevanju zdravnikov, da bi mu rešili življenje, izdihnil. Prenehal je so ga v Orlico kjer ga bodo v ponedeljek pokopali.

Novi grobovi v Celju

V Zverjavovi ulici 4 v Celju je umrla v soboto v starosti 85 let zasebnica ga Marija Wolfova, roj. Platzerjeva; pogreb bo v ponedeljek ob 15 iz mrtvašnice na okoliškem pokopališču V Vrvarski ulici 1 je umrla v soboto 69-letna šivilja Ana Wolf-ramova, v celjski bolnišnici pa je umrl v nedeljo 50-letni mestni delavec Florijan Rebernik z Dobrove pri Celju. Pokojnim bodi ohranjen blag spomin, svjcem naše iskreno sožalje!

Nastop pianistke Branke Musulinove

Danes v ponedeljek se predstavi ljubljanski koncertni publiki ena izmed najtalentiranejših jugoslovanskih umetnic, pianistka Branka Musulinova.

Rojena v Zagrebu je že v rani mladosti kazala izredno nadarjenost za klavir. Kot učenka zagrebske glasbene akademije v oddelku prof. Stančića je že kot dvanajstletna in tudi kasneje izvajala z orkestrom Mozarove in Beethovne klavirske koncerte. Vendar sta ji uvidenost staršev in previdnost njenega profesorja prihranili usodo čudežnega otroka. Tako so jo šele kot zrelo umetnico postavili na koncertni oder.

Po končanem študiju na zagrebski glasbeni akademiji (leta 1936.) je šla na izpopolnitev na pariško Ecole Normale de la Musique, kjer je študirala pri znamenitih pedagogih Alfredu Cortotu in Yvonne LeFebvre ter dosegla najvišjo diplomu, tako zvanje Licence de Concert.

Vse ta čas pa si je pridobivala priznanj in uspehov na solističnih koncertih v Jugoslaviji, nastopala je z Zagrebskim kvartetom v Nancyju, igrala s pariško, zagrebsko in beograjsko filharmonijo.

Najvišji uspeh je dosegla leta 1939 s solističnim koncertom v Parizu. Nato je nastopala v Bolgariji, Grčiji, Italiji in domovini.

V Ljubljani nastopi danes prvič in zanimati nas mora nastop domače umetnice, ki si je pridobila tako lep slves doma in izven naših mej.

Objave

Opozorjamo na današnji koncert čuvrge- ne umetnice, pianistke Branke Musulinove, ki nam bo zaigrala dela Scarlatija, Bacha, Beethovna, Tajčevića, Ravela, Debussyja in naposled več skladb Chopina. Koncert se začne ob 20. v mali Filharmonični dvorani. Prodaja vstopnic v naprej v knjižarni Glasbene Matice. (—)

Naše gledališče

DRAMA

Ponedeljek, 13.: zaprto.
Torek, 14.: zaprto. (Gostovanje drame v Celju: Romeo in Julija)
Sreda, 15.: Ugrabljeni Sabinke. Red sreda.

Gostovanje ljubljanske drame v Celju. V torek 14. t. m. ob 19. bo gostovala ljubljanska drama v celjskem gledališču s Shakespeareovo tragedijo »Romeo in Julija«. Ta uprizoritev je dosegla v letošnji sezoni v Ljubljani največ repriz, ki so dokaz, kako to izredno čelo velikega klasika v interpretaciji ljubljanskega osebja in v režiji dr. Krefta občinstvu uga- ja. Prevod je Otona Župančiča, scensko glasbo je komponiral dirigent Zebre, scene- ske osmrtke pa je napravil inž. Franz Naslovni vlogi bosta kreirala Jan in Levartje- va. — V soboto 18. t. m. uprizarje prvič v sezoni Shakespeareovo klasično igro »Othello« z Levartjem v naslovni in Mile- vo Boltar-Ukmarjevo v vlogi Desdemone. Letošnja uprizoritev bo posebno zanimiva zaradi novega Jaga, ki ga bo igral prvič

Zastoj zavojček

Dostavljena toaletnega blaga na pokopališču. Uspeh po prvi uporabi. Koča obraza iz telesa ostane čista, osvaja vrela in mlada. Može- ti, sojedci, nečistosti obraza izginejo. Poljite za strošek 4 dinarje v »namakih« Kemikalia. Novi Sad 144. V lekar- nah, drogerijah original- ni karton din 48 50 37

KUŠEJE
ENO-
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP. 23

Sever. Odlična Levartjeva kreacija Othel- la je že znana občinstvu.

OPERA

Ponedeljek, 13.: zaprto.
Torek, 14.: Sabinka kraljica. Red torek.
Gostovanje tenorista Josipa Goštica.
Josip Goštic bo glosoval v torek zvečer v tenorski partiji Salomonovega vojsko-

vodje Asada v Goldmarkovi »Sabski« kraljici. Partija je zelo visoko pla- na, učinkovita in je v njej bil Goštic že ponovno deležen priznanja. Razen njega nastopajo še Kogejeva, Ribičeva, Sokova, Popov, Lupša in Dolničar. Dirigent Stri- tof, režiser Ciril Debevec, koreograf inž. Goštin. Solo bo plesala Bravničarjeva.

Na Gorenjskem je spet pritisnil mrz

Železniki, 12. januarja. Po nekaj toplih dnevih smo dobili v Selsko dolino do 30 cm snega. V vseh legah kakor Sorci, Davci in Ratitovcu na ga je zapadlo še dosti več. Ne samo sneg, tudi mrz je ponovno pritisnil. Od 10. na 11. t. m. so se namrat na večini hišnih oken napravile priredne zaves, ki čez dan niso izginile. Toploter je zdrknil

globoko in je kazal večeraj 15 pod ničlo. Iz reke Sore se vzdiguje para kakor iz lonca na štedilniku. Čez noč je prekinil mrz tudi električno luč elektrarne na Cesnjicah. Puce vseh vrst plesajo prav k hišam iskat hrane. Najbolj so v njihve snake, ki se zaletavajo prav na dvorča in kradejo hrano kokošim.

Smrt dveh skoro stoletnih bratov

Med potomci imata tuji prapravnike

Hrvatski Križevci, 12. januarja. V Vojakovem blizu Križevcev je umrl v 96. letu posenstnik Ivan Crneli, takoj drugi dan pa je izdihnil njegov 97-letni brat Luka. Oba sta veljala za nastarejša moža daleč na okoli.

Prav do zadnjih dni sta se počutila zdrava in sta bila še razmerno krepka. Luka je lahko celo brez načelnikov čital časopise Rodbina Černeljeva je priš v Vojakovac sredi oreškega stoletja. Bila je stara katoliška grančarska rodbina ki se je naselila v pravoslavni vasi. Ker so se naselili v vasi še druge katoliške rodbine je danes v vasi že približno pol katoličanov.

Rajnik Luka Crneli je imel sedem sinov, med katerimi so že pradedi medtem ko je bil Luka obradnec, saj je imel že tri pravnuke. Potreba ranih bratov se je udeležila vsa dolga vrsta sinov vnukov oravnikov in tudi trite prap- vnuke ki so že prilično odrasli. Če bi Luka živel vsaj še tri leta do svoje stoletnice bi menda lahko zibal še kakšnega prapravnika.

Luka, ki je bil v Vojakovcu čez 30 let starešina, je užival med domačini veliko spoštovanje. Vedel je povedati mnogo zanimivega o starih časih, ko je še obstajala granica. Smrt je mirno dočakal. Zdrav želja pred smrtjo mu je bila, da bi mu dali v krsto za popotnico dve cigari. Rodbina je tej njegovi želji ustregla.

Zaradi ukradene žice prekinjen telefon

Sibenik, 12. januarja. Več dni je bila telefonska zveza med Sibenikom in Zavrčkom prekinjena, kar niso mogli takoj doznati, kje je bila nastala poškodba. Šele v petek so ugotovili, da je nekdo odrezal okoli 200 m žice in jo odnesel. Zgodilo se je to blizu Eibice. P- iskava je našla tudi zlikovca. Je to 21-letni Vinko Jožič, ki je žico prinesel v Sibenik in jo prodal dvema trgovcema za 80 d/n. Nepridiprav je bil aretiran.

INSERIRAJTE V »JUTRO«

Kakor je »Jutro« že poročalo, je pred dnevi izšla tudi bibliofilska izdaja Andersenovih »Pravljic« v različni opremi in z izvirnimi ilustracijami akad. slikarja Hinka Smrekarja (založba Sila, Ljubljana 7. Aleševčeva 38 — cena izvedu 50 din). Knji- ga je po vsebini in opremi resnično redek

pojav na našem knjižnem trgu (8 prilog avtotipov z barvnim podtiskom), zato bodo brez dvoma z veseljem segli po nji vsi ljubitelji lepega čtiva in slike. Ker je na- klada omejena, naj se vsi, ki se za delo zanimajo, podvzajo z naročilom.

Ponedeljska križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11				12				
13	14		15		16				17
18		19		20		21			22
	23		24		25		26		27
29			30		31		32		33
34			35		36		37		38
40			41		42		43		44
	45					46		47	
48						49			

Vodrovno: 1. časa, 6. priprava za orien- tiranje, 11. sledi blisku, 12. italijansko me- sto, 13. bodrilnica, 15. skopa žena, 17. ka- zalni zaimek, 18. pometev, 20. žensko ime, 21. naša poročevalska agencija, 22. del obraza, 23. oblika gl. vret, 25. predplačilo, 27. del pohištva, 29. francoska reka, 31. možko kstno ime, 33. najmanjši del mate-rije, 34. bodče izrazek, 35. kakor 13, 37. sibirski reka, 39. vprašalna členica, 40. predlog (lat) 41. država v U. S. A., 44. veznik, 45. top, 46. turški sednik, 48. načrt, 49. kraj v Šumadiji.

Navpično: 1. prevozno sredstvo, 2. zgor- nji (okrajšava), 3. umetnost (lat), 4. del telesa, 5. staro ime za Ljubljano, 6. ruski polotok, 7. velik, mčan človek, 8. moja (ital), 9. polni naslov (okrajšava), 10. rešitev (srbohrv.), 12. tulkaj, 14. možko kstno ime, 16. hlap (skin), 17. drevo (mncz.), 19. oseba iz sv. pisma, 22. glasbena

čka, 24. števniki, 26. majhen čtok v mor-ju, 28. romanska členica, 29. pričetek tek- me, 30. pripadniki starega naroda, 32. le- po vedenje, 36. grški bog, 38. letopis, 41. vladar, 42. osebni zaimek, 43. žensko kstno ime, 45. kadar, 47. veznik.

REŠEVANJE ZADNJE KRIŽANKE
Vodrovno: motovilec, Epir, neki, petek, ir, les, ka, Kid, nor, Abel, reva, okazja, Alan, mana, bon, ker, av, mag, ca, lesar, obod, Rude, Nizozemec.

Navpično: Mehika, op., tip, ore, Ines, lek, ek, cigara, ter, riblov, kovance, dekan, nekaj, lan, Rim, Abadon, Arabec, pas, Medo, gare, loz, rum, bi, de.

TROJE KNJIŽNIH NAGRAD
si po naklonjenosti žreba dele: Milena Ko- rošincva, dijakinja, Ljubljana, Vipavska ulica 7, Julij Kleinstejn, Ljubljana, Vožo- vodna cesta 22, in Marina Kraljeva, Beo- grad, Masarykova 7.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Umrl nam je naš srčnoljubljeni soprog, predobri oče, tast in svak, gospod

Vrbinc Anton

posestnik v Štepanji vasi

11. t. m., po kratki mučni boleznii, previden s tolažili sv. vere v 80. letu starosti.

Na zadnji poti bomo spremili blagega pokojnika v torek 14. januarja 1941, ob 4. uri popoldne, iz hiše žalosti, Štepanja vas, Litijska cesta 12, na pokopališče k Božjemu grobu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek 17. januarja ob 7. uri v Štepanji vasi pri Božjem grobu.

Štepanja vas—Ljubljana, dne 12. januarja 1941.

Zalujoče rodbine VRBINC in ostalo sorodstvo